

ACADEMIA ROMÂNĂ
Grupul de reflecție
Evaluarea Stării Economiei Naționale

ESEN - 2: Un proiect deschis
PROBLEME ALE INTEGRĂRII ROMÂNIEI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ
Cerințe și evaluări

IMPLICAȚIILE ADOPTĂRII ACQUIS-ULUI
COMUNITAR PRIVIND POLITICILE COMERCIALE
ÎN DOMENIUL PRODUSELOR AGROALIMENTARE

Secția de Științe Economice, Juridice și Sociologie a Academiei Române

Institutul Național de Cercetări Economice
Centrul de Informare și Documentare Economică

ACADEMIA ROMÂNĂ
Grupul de reflecție
Evaluarea Stării Economiei Naționale

Coordonare generală:
Academician Eugen SIMION
Președintele Academiei Române

Coordonare executivă:
Prof.dr. Aurel IANCU
membru corespondent al Academiei Române

Consiliul de orientare și evaluare științifică:

Secția de Științe Economice, Juridice și Sociologie a Academiei Române

Acad. Tudorel POSTOLACHE, președintele Secției;
Prof.dr. Constantin BĂRBULESCU, m.c.; Acad. Mircea Paul COSMOVICI;
Acad. Emilian DOBRESCU; Acad. Ion FILIPESCU;
Prof.dr. Aurel IANCU, m.c.; Prof.dr. Constantin IONETE, membru de
onoare al Academiei Române; Prof.dr. Mugur C. ISĂRESCU, m.c.;
Prof.dr. Vasile STĂNESCU, membru de onoare al Academiei Române;
Acad. Iulian VĂCĂREL; Prof.dr. Gheorghe ZAMAN, m.c.;
Prof.dr. Cătălin ZAMFIR, m.c.

Institutul Național de Cercetări Economice

Prof.dr. Mircea CIUMARA, director general
Prof.dr. Valeriu IOAN-FRANC, director general adjunct
Prof.dr. Gheorghe DOLGU

Directoratul și secretariatul științific

Prof.dr. Valeriu IOAN-FRANC; Prof.dr. Sorica SAVA;
Prof.dr. Emilian M. DOBRESCU; Mircea FĂȚĂ; Drd. Aida SARCHIZIAN;
Dan OLTEANU

CUPRINS

Cuvânt introductiv	5
Aurel IANCU, Academia Română	
Implicațiile adoptării acquis-ului comunitar privind politicile comerciale în domeniul produselor agroalimentare	7
Dumitru RĂDOI (coordonator), Victor ALDEA, Alina BELDESCU, Centrul Român de Comerț Exterior	
1. Agricultura în Uniunea Europeană	8
2. Situația agriculturii și comerțului exterior cu produse agroalimentare în România	16
3. Adoptarea de către România a acquis-ului comunitar în domeniul politicilor agricole, în special privind comerțul exterior cu produse agroalimentare	22
4. Măsuri vizând facilitarea adoptării de către România a acquis-ului comunitar privind PAC, în special în domeniul politicilor comerciale privind produsele agroalimentare	34
5. Avantajele și costurile adoptării acquis-ului comunitar privind PAC ...	37
6. Rezumat și concluzii	39
Bibliografie	44
Anexa 1 (A) Producția principalelor culturi în perioada 1988-1999	46
Anexa 1 (B) Evoluția numărului de animale în perioada 1988-2000	47
Anexa 1 (C) Producția produselor animaliere de bază în perioada 1988-1999	48
Anexa 2 Media simplă a taxelor vamale aplicate în 1999 la importul în România de produse agroalimentare originare din UE	49
Anexa 3 Poziții vamale la care, în anul 2000, s-au aplicat taxe mai ridicate (de 30% sau mai mult) la importul de produse agroalimentare originare din Uniunea Europeană (capitolele 1–24 ale Nomenclaturii combinate)	50
Anexa 4 Media simplă a taxelor vamale efectiv aplicate, pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate, la capitolele privind produsele agroalimentare ale Sistemului armonizat (HS), în România și UE, în anul 1999	53

CUVÂNT INTRODUCATIV

Aurel IANCU,
membru corespondent al Academiei Române,
vicepreședinte coordonator al Secției de Științe
Economice, Juridice și Sociologie,
coordonator executiv al programului ESEN-2

Participăm astăzi la cel de-al treilea seminar ESEN-2 din cadrul INCE. La acest seminar și la următorul vom supune spre dezbatere una dintre temele cele mai importante și mai complicate din domeniul integrării în UE – agricultura. Tema agriculturii ridică cele mai multe probleme în legătură cu aderarea și cu negocierile pentru aderare din punctul de vedere atât al UE, cât și al României.

Din punctul de vedere al UE:

Domeniul agriculturii este cel mai reglementat și mai protejat sector din UE în interiorul pieței unice și în raporturile cu țările terțe. De exemplu, din întreaga legislație comunitară, care însumează peste 140 000 de pagini, circa 40% reprezintă legislația agricolă. Prin aceasta se pun în practică cele două categorii de politici din domeniul agriculturii:

- politica de control al pieței;
- politica structurală.

Ca urmare a politicilor aplicate, agricultura UE s-a transformat dintr-o ramură deficitară într-o ramură cu surplusuri însemnate de produse pentru export. În același timp însă, susținerea pe mai departe a agriculturii a devenit o povară pentru bugetul UE, fapt ce necesită aplicarea unor reforme adecvate.

Din punctul de vedere al României:

Agricultura reprezintă o ramură de bază a economiei. Ea cuprinde aproape 40% din populația ocupată a țării față de numai circa 7% media europeană și contribuie cu 16-17% la crearea PIB față de 3-4% în UE. Prin condițiile naturale și prin eforturile de modernizare, agricultura românească și a celorlalte țări candidate poate deveni un redutabil concurent al agriculturii din țările UE, fapt ce explică în bună măsură tendințele de reținere ale unor țări din UE față de propriile reforme și față de accelerarea procesului de integrare a țării noastre și a altor țări din zonă în UE.

Pentru integrare sunt necesare însă din partea României însemnate eforturi pentru transferarea și consolidarea structurilor instituționale agricole de piață și pentru armonizarea legislației cu cea a UE.

Potrivit prevederilor Cărții albe privind pregătirea țărilor asociate din centrul și estul Europei pentru integrarea în piața internă a Uniunii, sunt identificate circa 1000 de măsuri, din care în jur de 200 au fost calificate esențiale (măsuri-cheie) pentru procesul de armonizare legislativă. Aceste măsuri se împart în două mari categorii:

- a) *sănătatea animalelor și plantelor și nutriția animalelor* - se referă la măsurile de control pentru a asigura protecția consumatorului, sănătatea publică, sănătatea animalelor vii, a cărnii și produselor din carne, a fructelor, a legumelor și plantelor;
- b) *piețele agricole* - se referă la acele aspecte ale organizării comune a pieței care sunt în principal legate de prevederile privind standardele de calitate și cerințele de etichetare.

Ținând seama de complexitatea problemelor, negocierile dosarului agricol vor dura mai mult decât cele ale altor dosare. Adoptarea acquis-ului comunitar în domeniul agriculturii presupune preluarea reglementărilor UE privind politica agricolă comună, cu cele două laturi ale sale:

- o piață internă unică a țărilor membre privind produsele agroalimentare;
- o politică comercială unică a acestor state membre față de comerțul cu aceste produse cu țările terțe.

Ce implicații concrete vor avea pentru România preluarea și aplicarea acquis-ului comunitar în domeniul agriculturii ne va arăta mai departe dl. Victor Aldea, consilier la Ministerul Afacerilor Externe, în comunicarea *Implicațiile adoptării de către România a acquis-ului comunitar privind politicile comerciale în domeniul produselor agroalimentare*.

IMPLICAȚIILE ADOPTĂRII ACQUIS-ULUI COMUNITAR PRIVIND POLITICILE COMERCIALE ÎN DOMENIUL PRODUSELOR AGROALIMENTARE

Dumitru RĂDOI (coordonator),
Victor ALDEA,
Alina BELDESCU,
Centrul Român de Comerț Exterior

Negocierile de aderare la UE privind agricultura sunt extrem de dificile, dat fiind, pe de-o parte, sensibilitatea deosebită a sectorului agroalimentar, iar pe de altă parte, multitudinea și complexitatea reglementărilor UE privind politica agricolă comună (PAC).

Raportul Comisiei Europene pe anul 2000 privind progresele României pe calea aderării la UE constată că țara noastră a realizat foarte puțin în ceea ce privește prioritățile Parteneriatului de aderare referitoare la sectorul agricol. În raport se subliniază necesitatea urgentă de a se elabora o strategie pentru adoptarea acquis-ului comunitar în domeniul agricol, bazată pe o evaluare realistă a resurselor umane și financiare necesare pentru aplicarea de politici specifice. Se remarcă, în particular, că nu s-a elaborat încă o strategie coerentă privind dezvoltarea controalelor la frontieră, în perspectiva aderării viitoare. Se menționează că, dacă unele aspecte ale legislației privind acquis-ul veterinar și fitosanitar au fost adoptate, lipsește o strategie globală coerentă pentru implementarea în acest domeniu a acquis-ului. Se apreciază că o situație similară există în domeniul reziduurilor de pesticide și al regimului sănătății plantelor. În ceea ce privește implementarea sistemului național de înregistrare a animalelor, s-au obținut puține progrese. De asemenea, se arată că, deși s-au inițiat unele acțiuni pregătitoare pentru elaborarea cadastrului viticol și întărirea sistemului de management și control în sectorul viticol, nu s-au realizat progrese substanțiale în adoptarea acquis-ului în acest domeniu.

În raport se apreciază că prevederile privind agricultura din Programul național de adoptare a acquis-ului, aprobat de guvernul român în anul 2000, ar trebui îmbunătățite, spre a putea fi considerate cu adevărat un instrument operațional.

În aceste condiții, se impune adoptarea de măsuri ferme pentru accelerarea adoptării de către România a acquis-ului comunitar în sectorul agroalimentar.

Lucrarea de față nu-și propune să trateze ansamblul problemelor privind dosarul agricol al aderării României la UE, abordând numai aspecte ale acestui dosar care au tangență cu politicile comerciale privind produsele agroalimentare.

1. Agricultură în Uniunea Europeană

1.1. Caracteristicile sectorului agricol

Agricultura absoarbe 4,7% din populația activă a UE, dar cifrele privind populația ocupată în sectorul agricol sunt mai ridicate în Grecia (17,7%), Portugalia (13,7%) și Irlanda (10,9%). Suprafețele cultivate în Comunitate acoperă cca 12,9 mil. hectare, fiind situate, în principal, în Franța, Spania, Germania, Anglia și Italia. Suprafața medie a exploatațiilor variază considerabil în diferitele state membre, între 69,3 hectare în Anglia și 4,3 hectare în Grecia. Productivitatea agriculturii, măsurată ca pondere a valorii adăugate în producția finală, este, în general, superioară mediei celor 15 state membre în sud și inferioară mediei în nord.

Produsele lactate constituie, sub raport valoric, produsele cele mai importante ale producției agricole totale a "celor 15", reprezentând 18% din producția finală, urmate de carnea de bovine, carnea de porc, legumele proaspete, fructele proaspete și vin.

Producția produselor agricole primare în UE depășește consumul în majoritatea cazurilor, cu excepția oleaginoaselor și a orezului, a căror cerere internă este acoperită, în principal, prin importuri. Cele mai importante depășiri ale consumului de către producția internă s-au înregistrat la laptele praf smântânit (producția atinge 118% din consum) și la grâu moale (115%); în cazul laptelui praf smântânit, exporturile reprezintă 26% din producție, iar la grâul moale, 15%. Prin amploarea consumului și producției acestor produse, UE exercită o influență importantă asupra cererii și ofertei pe piețele mondiale, așa cum reiese din tabelul 1.

Tabelul 1

Gradul de autonomie al UE la unele produse agricole primare, în perioada 1997-1998

Produse	Producție/consum (%)	Export/producție (%)	Import/consum (%)
Grâu tare	88	19	22
Grâu moale	115	15	3
Orez	98	17	33
Zahăr	113	26	18
Oleaginoase	12	0	88
Vin	104	9	4
Carne de bovine ^{a)}	104	9	5
Carne de porc ^{a)}	107	6	0
Lapte praf smântânit ^{b)}	118	26	1

Notă: a) – 1998; b) – 1997.

Sursa: Comisia Europeană, DG VI.

Din punct de vedere al valorii, UE se situează pe primul loc în comerțul mondial cu produse agricole; în anul 1998, exporturile sale agricole au reprezentat 62,1 miliarde USD, iar importurile sale de aceste produse, 88,7 miliarde USD, din totalul comerțului mondial cu produse agricole de 394 miliarde USD; produsele agricole au reprezentat 7,6% din exporturile sale totale și 11,1% din importurile sale.

Principalele exporturi agricole ale UE sunt vinul, alcoolul, laptele praf, brânzeturile, zahărul, preparatele alimentare, carnea de porc, berea, grâul, produsele de brutărie și patiserie, ciocolata și alimentele pentru animale. Principalele importuri sunt cafeaua, boabele de soia, turtele oleaginoase, bananele, tutunul, bumbacul, cacaoa, fructele cu coajă, sucurile de fructe, vinul, zahărul și lâna. SUA sunt principalul partener al UE în domeniul comerțului cu produse agricole (aproape jumătate din exporturile spre SUA sunt formate din vinuri și alte băuturi, iar importurile sunt constituite, în principal, din oleaginoase și alimente pentru animale). Din Europa Centrală și de Est sunt importate îndeosebi carne, fructe și legume, semințe și fructe oleaginoase, din țările mediteraneene fructe și legume proaspete, iar din țările APC cafea, cacao, zahăr și banane.

1.2. Politica agricolă comună (PAC)

1.2.1. Obiectivele, principiile și mecanismele PAC

Obiectivele PAC, conform articolului 33 al Tratatului de la Roma privind crearea Comunității Economice Europene, sunt următoarele:

1. creșterea productivității agricole, încurajând modernizarea exploatațiilor;
2. garantarea unui standard de viață echitabil populației agricole, la paritate cu alte sectoare de activitate;
3. stabilizarea piețelor agricole, evitând alternanța dintre creșterea și prăbușirea prețurilor;
4. garantarea securității aprovizionării cu produse agricole, la prețuri rezonabile pentru consumatori.

Potrivit articolului 34 al Tratatului de la Roma, aceste obiective trebuie atinse prin organizarea comună a piețelor agricole și prin instrumente, printre care "reglementări ale prețurilor, subvenții atât la producția, cât și la comercializarea diferitelor produse, sisteme de stocaj și de report și mecanisme comune de stabilizare la import și la export".

Trei principii fundamentale sunt la baza PAC:

- a) **singura piață în care produsele circulă liber și prețurile sunt unice** (prețurile au fost stabilite pentru fiecare produs la cel mai înalt nivel existent în Comunitate, ceea ce a determinat ca prețurile unice comunitare la majoritatea produselor să se situeze peste prețurile mondiale);
- b) **respectarea preferinței comunitare**, ceea ce implică ca produsele comunitare să fie mai ieftine decât produsele similare din import, grație

taxelor percepute la import; în paralel s-a recurs la un sistem de subvenționare a exporturilor (restituiri la export), pentru a permite produselor comunitare mai scumpe să fie competitive pe piața mondială;

- c) **solidaritatea financiară** (constituirea de către statele membre a bugetului comunitar, din care se finanțează cheltuielile legate de aplicarea PAC).

Principalele mecanisme ale PAC sunt prețurile comune garantate, stabilite în euro, și organizarea comună a piețelor (OCM) pentru 26 de produse sau grupe de produse. S-au creat patru tipuri de OCM. Primul tip de OCM aplicabil la culturile arabile (cereale, oleaginoase și plante proteice), carnea de bovine și de ovine, prevede ajutoare directe producătorilor, care sunt legate de factori de producție, cum ar fi pământul și șeptelul, și care sunt dependente de perioadele de referință și de programele de limitare a producției. Un al doilea tip de OCM (ulei de măsline, tutun, bumbac, unele fructe și legume transformate, cum sunt citricele, tomatele, prunele, precum și vinul de masă) prevede ajutoare proporționale cu nivelul producției, dar supuse unor plafoane, în funcție de evoluția anterioară a producției. Un al treilea tip de OCM, care se referă la produse lactate și zahăr, prevede un sprijin în cadrul unor contingente de producție, al cărui cost este suportat în principal de consumator. În sfârșit, al patrulea tip de OCM, care se referă la fructe și legume, vinurile de calitate, carnea de porcine și de pasăre, ouă și miere, admite o fluctuație a pieței, cu o intervenție minimală. O analiză completă și detaliată a fiecărei organizări comune a piețelor necesită luarea în considerație a unui ansamblu complex de instrumente, care poate cuprinde măsuri la frontieră (taxe vamale și licențe), subvenții (sprijin pentru producție și subvenții la export), măsuri de intervenție și o întregă serie de alte măsuri.

Finanțarea PAC este asigurată, în principal, prin fondul european de orientare și garanție agricolă (FEOGA), alimentat de bugetul comunitar prin resurse proprii și contribuții ale statelor membre. Secțiunea "Garanție" a FEOGA, care reprezintă cca 90% din cheltuielile destinate PAC, finanțează în principal ajutoarele pentru producători (74%) și restituirile la exportul către țările terțe (12%), în timp ce secțiunea "Orientare" finanțează reformele de structură din sectorul agricol. Aceste cheltuieli sunt efectuate direct în statele membre de către organisme plătitoare agreeate, înainte de rambursarea de către Comisie, sub rezerva controlului ulterior efectuat de Comisie pentru a se verifica respectarea reglementării comunitare (Reglementarea nr. 1258/1999 a Consiliului UE). Franța absoarbe partea cea mai importantă a cheltuielilor FEOGA (23%), conform cu ponderea sa în producția agricolă finală a UE.

În 1998, cheltuielile secțiunii "Garanție" a FEOGA s-au cifrat la 38 748,1 mil. ECU, din care 72,8% s-au alocat ajutoarelor pentru producători, 12,5% restituirilor la export și 14,7% altor măsuri (subvenționarea stocării, ajutoare pentru transformare și/sau comercializare etc.). Din totalul cheltuielilor, partea cea mai importantă a venit culturilor arabile (46,3%), urmate de producția de carne de bovine (13,3%). În cazul culturilor arabile, 90% din cheltuieli a venit ajutoarelor

pentru producători, iar restul, restituirilor la export (2,4%) și altor măsuri (7,6%). În schimb, ajutorul pentru producători nu face parte din regimul comunitar de susținere a zahărului, care prevede restituiri la export pentru a desface pe piețele mondiale excedentul producției comunitare de zahăr, precum și o protecție contra importurilor din țările terțe (în afară de importurile provenind din țările APC, în cadrul Protocolului privind zahărul, anexat la Convenția de la Lomé). Nu s-au acordat ajutoare nici pentru producătorii de vin, carne de porc și de pasăre, precum și de ouă, produse pentru care se finanțează, în schimb, restituiri la export și alte măsuri; în cazul produselor piscicole, FEOPA nu a finanțat ajutoare pentru producători și restituiri la export, ci numai alte măsuri.

1.2.2. Reforma PAC

O primă reformă radicală a PAC a fost întreprinsă în anul 1992, în scopul sporirii competitivității agriculturii comunitare, reechilibrării ofertei și cererii, precum și unei mai bune orientări a sprijinului pentru agricultori. Prețurile au fost aduse la niveluri mai apropiate de cele ale piețelor mondiale, în timp ce pierderile de venit ale agricultorilor, determinate fie de reducerea prețului minim garantat, fie ca urmare a diminuării producției prin scoaterea din cultură a terenurilor, au fost compensate prin plăți directe pe hectar sau cap de animal.

Reforma a reechilibrat într-o anumită măsură piețele și a redus sensibil stocurile, diminuând prețurile la nivelurile apropiate de cele ale piețelor mondiale, în beneficiul consumatorilor și antrenând o creștere a veniturilor agricultorilor.

Pe baza reformei PAC din 1992, UE și-a asumat angajamente referitoare la utilizarea instrumentelor politicii agricole în cadrul Acordului OMC privind agricultura, negociat în Runda Uruguay. UE a convertit toate obstacolele sale netarifare la importurile de produse agricole (inclusiv prelevările variabile asupra cărnii de pasăre, bovine și porcine, asupra produselor lactate, cerealelor, orezului, ouălor, uleiului de măsline, zahărului și produselor transformate derivate din aceste produse, precum și taxele compensatorii prelevate asupra vinului, unor fructe și legume și produse piscicole, atunci când furnizorii nu respectă prețurile de referință) în taxe vamale consolidate, a consolidat toate pozițiile tarifare privind produsele agricole și s-a angajat să reducă nivelul taxelor vamale consolidate cu 36% în medie, cu o reducere de minimum 15% la o poziție tarifară.

În afară de aceasta, UE a oferit posibilități de acces minim și curent, deschizând 105 contingente tarifare privind importurile din toate țările membre ale OMC (inclusiv partenerii ei preferențiali), cu excepția cazurilor în care contingentul este atribuit, conform angajamentului, unei țări.

În perioada iulie 1995-iulie 2000, conform angajamentelor asumate, UE a redus cu 36% valoarea subvențiilor la export și cu 21% volumul exporturilor subvenționate la 20 de produse agricole. În același timp, UE a diminuat cu 20% plafonul măsurii globale de sprijin (MGS)¹, care a scăzut de la 78 672 miliarde

¹ MGS exclude subvențiile considerate ca având un efect minim de distorsiune asupra comerțului, cum sunt vărsămintele directe în cadrul programelor de limitare a producției, sprijinirea veniturilor decuplate, ajutoarele pentru ajustările de structură, ajutoarele pentru protecția mediului și ajutorul regional.

ECU, la 67 159 miliarde ECU. În același timp, a limitat suprafața de bază a producției de oleaginoase putând beneficia de vărsăminte specifice pe cultură.

Ca rezultat al diminuării progresive a taxelor vamale decurgând din tarificare și al disciplinei mai riguroase în materie de subvenții agricole, sectorul agricol al UE a devenit mai expus concurenței internaționale.

După intrarea în vigoare a OMC, s-au exercitat noi presiuni pentru reforma PAC, atât ca urmare a evoluției pieței interne, cât și a perspectivelor de lărgire a UE la țările candidate din Europa Centrală și de Est.

În anul 1997, Comisia UE aprecia că extinderea PAC, în forma sa existentă în acel an, la noile state membre ar stimula o producție agricolă excedentară și ar spori povara bugetară a UE. În condițiile în care prețurile în vigoare în cadrul PAC sunt, în general, mai mari decât prețurile produselor agricole în țările candidate și în pofida perspectivei reducerii acestei diferențe de prețuri până la datele de aderare, introducerea, chiar graduală, a prețurilor PAC în noile țări membre ar spori excedentele agricole, în special în sectorul zootehnic, iar restricțiile impuse de OMC exporturilor subvenționate ar împiedica UE lărgită să vândă aceste excedente pe piețele externe. Extinderea PAC la țările candidate implică un efort bugetar estimat la cca 11 miliarde ECU anual, din care aproape două treimi ar fi consacrate plăților directe agricultorilor.

În martie 1999, Consiliul UE a adoptat decizia privind etapa următoare a reformei PAC, în cadrul Agendei 2000. Consiliul "Agricultura" din mai 1999 a aprobat reglementările specifice privind noua reformă a PAC. Aceste reglementări prevăd, în esență, următoarele:

- a) reducerea prețurilor culturilor arabile, ale cărnii de bovine și ale produselor lactate, spre a diminua diferența față de prețurile de pe piața mondială. În particular, prețurile de intervenție la cereale trebuie să fie diminuate cu 15%, în două tranșe egale, începând cu sezonul agricol 2000-2001 (de la 119,19 euro/tonă la 101,31 euro/tonă), urmând ca cea de-a doua reducere să intervină în sezonul 2002-2003, în funcție de evoluția pieței. Se prevede o reducere cu 20% a prețului de intervenție a cărnii de bovine (2 780 euro/tonă), în trei tranșe egale, începând din campania de comercializare 2000-2001. Reforma sectorului de lactate trebuie să înceapă în sezonul 2005-2006, cu o reducere de 15% în trei tranșe, a prețului de intervenție al untului și al laptelui praf degresat, menținându-se regimul contingentelor de producție până în sezonul 2007-2008;
- b) compensarea parțială a efectelor reducerii prețurilor asupra veniturilor agricultorilor prin sporirea vărsămintelor directe în cadrul programelor de limitare a producției;
- c) aplicarea unei politici remaniate de amenajare rurală, care să ofere statelor membre posibilitatea de a reduce încă vărsămintele directe legate de regimul produselor și de a reorienta resursele spre dezvoltarea rurală și protecția mediului.

Cheltuielile consacrate PAC vor spori de la 36,6 miliarde euro (în prețuri constante 1999) în anul 2000 la 39,6 miliarde euro, în anul 2003, urmând ca, ulterior, să scadă treptat la 37,3 miliarde euro în anul 2006.

1.2.3. *Principalele instrumente ale PAC*

1.2.3.1. **Măsuri privind importurile**

a) Licențe de import

Importurile unor produse care fac obiectul unei organizări comune a piețelor (cereale, orez, fructe și legume transformate, banane, uleiuri și grăsimi, semințe, vin) sunt supuse unui regim de licențe în scopuri statistice. Importurile în cadrul contingentelor tarifare sunt, de asemenea, supuse la licențe.

Conform Acordului OMC privind măsurile de salvagardare, UE a eliminat, potrivit calendarului notificat, toate restricțiile cantitative introduse sau menținute în virtutea articolului XIX al GATT și nu a mai instituit nici o nouă restricție cantitativă la importul de produse provenind din țările membre OMC, în conformitate cu acest articol.

b) Taxe vamale

În ceea ce privește produsele agricole, 13% din pozițiile tarifare nu sunt supuse la taxe vamale, 39% sunt supuse la taxe vamale ad valorem, iar restul la taxe vamale altele decât cele ad valorem. În acest din urmă caz, se includ taxele vamale specifice (o sumă fixă aplicată la o unitate de măsură), taxele vamale compuse (o combinație între taxele vamale specifice și cele ad valorem), pozițiile vamale mixte, la care taxa vamală este supusă la o taxă minimală și/sau maximală, și poziții tarifare, la care taxa vamală se stabilește pe baza unei formule tehnice. Taxele vamale care nu sunt ad valorem se referă, în general, la animale vii, carne, produse lactate, fructe și legume proaspete și transformate, cereale și produsele lor de transformare (făină, paste, produse de brutărie și patiserie), orez, ulei de măsline, zahăr și produse ale transformării sale, produsele pe bază de cacao, vin, alcooluri și tutun. Scopul acestor taxe este de a împiedica concurența prețurilor de producție ale UE și de a constitui un element de protecție.

În anul 1999, media simplă a taxelor vamale aplicate pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate la importul în UE a produselor agricole a fost, potrivit estimărilor Secretariatului OMC, de 17,3%.

Gradul de protecție a produselor agricole variază considerabil, de la exceptarea de taxe vamale, de exemplu, pentru soia și turte oleaginoase, la taxe vamale de 236,4% la carne și organe comestibile.

Categoriile de produse agricole cele mai protejate sub raport vamal sunt (în paranteză se indică media simplă a taxelor vamale în anul 1999): cerealele

(47,3%), laptele și produsele lactate (40,3%), carnea și organele comestibile (33,3%), animalele vii (26,2%), produsele industriei morăritului (24,3%), preparatele din legume, fructe și alte părți de plante (22,7%), tutunurile și înlocuitorii de tutun fabricate (21%).

UE a invocat, începând din anul 1995, în cazul a nu puține produse agricole, mecanismul special de salvagardare al Acordului OMC privind agricultura, care permite impunerea de taxe vamale adiționale, dacă prețurile de import se situează sub "prețul de declanșare" sau dacă volumul importurilor depășește "volumul de declanșare".

1.2.3.2. Subvenții

În anul 1999, UE a consacrat aproape 45 miliarde euro (cca 50 miliarde USD) pentru finanțarea PAC, adică aproape 45% din cheltuielile comunitare. La această sumă se adaugă cea a cheltuielilor bugetare ale statelor membre pentru acest sector, estimate la 13 miliarde USD, în principal în Franța (2,7 miliarde USD), în Germania (2,1 miliarde USD), în Italia (1,9 miliarde USD), în Finlanda (1,5 miliarde USD) și în Marea Britanie (1,3 miliarde USD). Aceste subvenții cuprind programe comunitare finanțate prin fonduri publice și notificate la OMC ca fiind exceptate de la angajamentul de reducere a MGS. Comisia UE consideră, de asemenea, că politicile statelor membre sunt exceptate de la acest angajament. În această situație, informațiile comunicate privind MGS pentru perioada 1995-1997 indică niveluri mult inferioare celor la care UE s-a angajat la Runda Uruguay: 50 026 în loc de 78 672 mil. ECU în 1995-1996 și 51 009 în loc de 76 369 mil. ECU în 1996-1997.

Evoluția plăților comunitare între 1995 și 1998 relevă o creștere a plăților către producătorii de culturi arabile (+26%), de ulei de măsline (+192%) și de carne de bovine (+94%), precum și o scădere a plăților pentru fructe și legume (-6%), vin (-20%), tutun (-9%), produse lactate (-33%) și carne de ovine și caprine (-14%).

UE acordă subvenții la export în cadrul PAC la alcool și produsele pe bază de alcool, lapte și produse lactate, carne de bovine, porcine și pasăre, ouă, zahăr și produse derivate din zahăr, vin, cereale, orez, fructe și legume proaspete și transformate.

În anul 1998, subvențiile la export au reprezentat o cheltuială de 3,5 miliarde ECU, în scădere netă (cu aproape 50%) față de 1995, cu toate că UE rămâne principalul utilizator al acestor subvenții pe plan mondial. Această diminuare este, în principal, rezultatul reducerilor de cheltuieli la principalele posturi de subvenții (culturi arabile, produse lactate și carne de bovine).

Subvențiile la export și/sau volumul exporturilor subvenționate de UE pe posturi s-au menținut în limitele angajamentelor anuale contractate de UE în cadrul Acordului OMC privind agricultura. Pentru unele sezoane agricole ulterioare celui din 1995-1996, angajamentele anuale au fost depășite pentru unele produse, dar în limitele raporturilor subvențiilor la export.

1.2.3.3. Criteriile și standardele de calitate

Din anul 1985, Comisia UE a introdus criteriile de calitate, ca parte integrantă a PAC. Au fost adoptate reglementări care prevăd utilizarea de etichete speciale și de certificate de garantare a calității, pentru a informa consumatorul că este vorba de un produs de calitate superioară. De asemenea, s-au reglementat metodele de producție biologică a bunurilor agricole și alimentare, iar printr-o directivă se protejează denumirile de origine controlate.

Produsele introduse pe piața comunitară, fie că sunt produse naționale sau importate, trebuie să respecte reglementările aplicabile privind protejarea sănătății, securității și mediului. În cadrul reglementărilor privind produsele alimentare, se aplică măsuri "orizontale" la toate produsele alimentare și măsuri "verticale" la produsele alimentare speciale. Măsurile "orizontale" se referă la aditivi, aromatizanți, solvenți de extracție, etichetaj, prezentare și publicitate, igienă, ambalaj etc. Măsurile "verticale" vizează unele produse alimentare având scopuri nutriționale speciale, alimentele de producție organică, alimentele dietetice în scopuri medicale, produse alimentare congelate rapid, alimentele noi (produse ale biotehnologiei) și la unele prescripții privind compoziția sau la igiena și controlul produselor alimentare de origine animală.

În ultimul timp, în cadrul UE se acordă o atenție sporită problemelor privind calitatea alimentelor. Comisia vizează dotarea UE cu normele de protecție alimentară cele mai ridicate. Ea a propus crearea unei Autorități alimentare europene independente, responsabile cu evaluarea riscurilor alimentare și comunicarea lor. De asemenea, a propus și un Plan de acțiune alimentar pentru a face din securitatea alimentelor principalul obiectiv al dreptului UE privind alimentația și a se aduce, în consecință, modificări cadrului reglementar, în special privind controlul produselor alimentare de-a lungul lanțului alimentar "de la fermă la consumator". În afară de acestea, Comisia a propus să se definească un cadru comunitar pentru elaborarea și funcționarea sistemelor naționale de control, precum și o abordare comunitară pentru controlul produselor alimentare importate, care, în prezent, se află în competența statelor membre și se efectuează la posturile de inspecție de la frontieră.

1.2.4. Efectele PAC

Efectele PAC, atât în interiorul, cât și în exteriorul Comunității, sunt considerabile.

Susținerea prețurilor pieței ridică prețurile la consum ale alimentelor în Comunitate în raport cu prețurile mondiale. Reforma PAC vizează corectarea acestei situații, diminuând prețurile la niveluri apropiate de cele ale piețelor mondiale. Avantajele reducerilor de prețuri pentru consumatori rezultate din reforma PAC decisă în anul 1999 sunt estimate la 9 miliarde euro pentru perioada 2005-2006 și la 10,5 miliarde euro pentru perioada 2006-2007.

În cadrul sprijinirii producției agricole, susținerea prețurilor cedează locul vărsămintelor directe vizând compensarea efectelor reducerilor de prețuri asupra

veniturilor agricultorilor, vărsăminte care ating, în prezent, un sfert din sprijinul total.

Reforma PAC a determinat, de asemenea, stabilizarea producției agricole la un nivel mai apropiat de consumul comunitar. Ea a frânat creșterea producției, fără să antreneze totuși reduceri majore ale nivelurilor producției anterioare reformelor.

Practicile UE în materie de subvenții la export afectează interesele partenerilor săi comerciali. Tendința de diminuare a acestor subvenții ale UE atenuază însă efectele sale negative asupra acestora. Obiectivul UE este de a crea un sector agricol competitiv, care să poată face față în mod treptat competiției pe piețele mondiale, fără să fie nevoie să se recurgă la subvenții, care sunt din ce în ce mai puțin acceptate pe plan internațional.

Ca urmare a angajamentelor de liberalizare a politicii sale agricole, asumate de UE în cadrul Rundei Uruguay, și angajamentelor în același sens pe care ar urma să le ia în contextul negocierilor agricole multilaterale, lansate în OMC în anul 2000, este de așteptat ca sectorul agricol al UE să fie supus unei concurențe internaționale sporite.

În cadrul noilor negocieri multilaterale privind agricultura din OMC, UE și-a exprimat disponibilitatea de a continua liberalizarea comerțului cu produse agricole, precizând însă că trebuie găsit un echilibru just între, pe de o parte, reducerea progresivă a subvențiilor și a protecției și, pe de altă parte, preocupările necomerciale (securitatea alimentară, protejarea mediului înconjurător, dezvoltarea rurală, rolul multifuncțional al agriculturii). De asemenea, UE a arătat că este gata să negocieze reducerea subvențiilor sale de export, cu condiția ca toate formele de susținere să fie incluse în negocieri (credite de export în condiții de favoare, utilizarea ajutorului alimentar pentru subvenționarea mascată a exportului).

2. Situația agriculturii și comerțului exterior cu produse agroalimentare în România

2.1. Rolul agriculturii în economia României

Agricultura este un sector deosebit de important pentru România. Ea joacă un rol mult mai însemnat în economia națională decât este cazul, în prezent, în Uniunea Europeană și are o contribuție mai importantă la realizarea PIB și la asigurarea ocupării populației decât în celelalte țări candidate din Europa Centrală și de Est. Potrivit datelor celor mai recente, agricultura a reprezentat 16% din PIB în anul 1998 (19% în 1997) și a absorbit 36,8% din populația activă, față de 32,2% în 1992. Absorbția forței de muncă de către acest sector relevă rolul său de amortizor social în perioada de tranziție la economia de piață.

Spre comparație, menționăm că, în UE, sectorul agricol produce 1,7% din PIB și absoarbe 4,7% din populația civilă ocupată. În țările central și est-europene, cifrele corespunzătoare sunt de 9% și, respectiv, 22,5%.

2.2. Producția agricolă și comerțul exterior cu produse agroalimentare în România

Date fiind calitatea solului și a climatului, considerate ca cele mai favorabile din Europa de Sud-Est, precum și dimensiunea terenurilor agricole (cca 14,8 mil. ha, din care 2/3 terenuri arabile și 1/3 pășuni) și abundența forței de muncă, România dispune de un potențial agricol considerabil. Pădurile, care acoperă cca 6,7 mil. ha, constituie o resursă națională suplimentară.

Potențialul agricol este însă numai parțial pus în valoare. Recoltele la hectar și productivitatea sectorului zootehnic sunt cu mult în urma celor din UE, ceea ce se explică, între altele, prin dimensiunile mici ale exploatațiilor agricole (în medie 2,33 ha în comparație cu 18,4 ha în UE), sprijinul insuficient acordat de stat producției agricole și eficiența redusă a activităților din amonte și aval, care rămân, în mare măsură, în proprietatea statului.

În același timp, liberalizarea prețurilor și reducerea taxelor de import la produsele agricole au mărit presiunile competitive asupra agriculturii românești, găsind-o, în mare măsură, nereformată.

Volumul producției agricole globale (PAG) s-a redus cu 3% în 1990 și de atunci acesta a variat în jurul nivelului atins în 1990. În 1998, PAG s-a situat cu numai 2% sub același nivel, în pofida înrăutățirii semnificative a condițiilor existente în cadrul comerțului cu produse agricole pe parcursul acestei perioade. Dintre țările central și est-europene, cu excepția Albaniei, România a înregistrat cea mai mică scădere a producției agricole, de la începutul tranziției. Acest fapt s-a datorat nivelului relativ ridicat al sprijinului acordat de stat producției agricole, în special până în 1996, dar și ponderii mari în producție a fermelor mici, rezultate în urma procesului de privatizare. Producția agricolă a acestor ferme mici, orientată îndeosebi spre satisfacerea consumului propriu al acestora, a fost mai degrabă imună la modificările de prețuri de pe piața internă a produselor agricole.

Ponderele producției vegetale în totalul PAG a variat, în perioada de tranziție, între 53% și 63%, reflectând modificări majore în volumul producției anuale. Producția de cereale a înregistrat o fluctuație între 12 și 22 milioane de tone, datorată îndeosebi condițiilor meteorologice, utilizării foarte reduse a îngrășămintelor și pesticidelor și deteriorării tehnologiilor aplicate.

Alți factori care au contribuit la aceste fluctuații au fost modificările de prețuri, impactul reformei funciare și deteriorarea sistemului de irigații (vezi anexa 1).

Producția animalieră a înregistrat o creștere în 1990, după care a început să scadă, ajungând în anul 1998 la un nivel cu 12% mai redus decât cel din 1989. Evoluția descendentă a nivelului producției animaliere a fost cauzată de

reducerea cererii de carne pe piața internă, dar și de alți factori negativi care au determinat reducerea la jumătate a efectivului de animale în ultimii 11 ani. Printre acești factori, pot fi menționați:

- destrămarea cooperativelor specializate în producția de animale și dimensiunile necorespunzătoare ale clădirilor și echipamentului tehnologic rămase pentru agricultura la scară redusă;
- eliminarea subvențiilor pentru fermele de stat specializate în producția de porcine și păsări și privatizarea parțială și lichidarea acestor ferme;
- ineficiența sectoarelor din aval și amonte, care au transferat costurile mari de producție asupra producătorilor și consumatorilor de produse animaliere;
- inadaptabilitatea sistemelor de marketing la agricultura practică la scară redusă;
- creșterea prețurilor la materiile prime, la un nivel inaccesibil producătorilor mici.

Pe fondul acestor probleme, micii producători au ajustat efectivul de animale la un nivel corespunzător nevoilor de consum propriu, precum și la posibilitățile limitate de comercializare a produselor animaliere pe piața internă. Spre deosebire de producția de carne, producția de lapte s-a majorat în ultimii ani, ca urmare a creșterii producției de lapte pe animal. Cu toate acestea, predominanța activității la scară redusă în producția de lapte constituie un impediment major pentru dezvoltarea ulterioară a acesteia, întrucât micii producători nu dispun de capital suficient pentru investiții și întreprinderile de prelucrare a laptelui întâmpină greutăți în procesul de colectare a laptelui și în respectarea standardelor de calitate (vezi anexa 1).

Pădurile acoperă cca 28% din suprafața țării, constituind o importantă resursă națională. Guvernul decide plafoane anuale privind tăierile de lemn.

România dispune de o flotă de pescuit compusă din 3 nave, din care una operează în Oceanul Atlantic. Peștele este congelat și livrat direct pe piețe terțe.

În pofida importantului său potențial agricol, România este o importatoare netă de produse agricole și alimentare. În timpul regimului comunist, România era exportator net de produse agricole, dar exporturile s-au redus în a doua jumătate a anilor '80, chiar dacă erau forțat orientate spre onorarea datoriilor externe ale țării. În 1990, România a devenit importator net de produse agricole, păstrându-și această calitate pe tot parcursul perioadei de tranziție.

De-a lungul acestei perioade, s-au evidențiat totuși trei faze mai importante:

- 1990-1993, balanța comercială agricolă a fost puternic negativă;
- 1994-1997, balanța comercială agricolă s-a îmbunătățit;

- 1998-2000, puternice fluctuații în cadrul balanței comerciale agricole.

Principalii factori care au contribuit la aceste variații au fost:

- modificările în cadrul relațiilor comerciale la începutul perioadei de tranziție;
- frecvențele schimbări aduse politicii comerciale;
- fluctuațiile volumului producției agricole;
- modificările aduse politicii la nivel macroeconomic, îndeosebi cele legate de rata de schimb.

Tabelul 2

Comerțul exterior al României cu produse agroalimentare în anul 2000

Cod NC	Secțiuni din Nomenclatorul combinat	Export FOB		Import CIF	
		mil. \$	% față de total export	mil. \$	% față de total import
I	Animale vii și produse animale	126,3	1,2	147,8	1,1
II	Produse vegetale	119,4	1,2	273,4	2,1
III	Grăsimi și uleiuri animale și vegetale	21,0	0,8	34,6	0,3
IV	Produse alimentare, băuturi și tutun	71,8	0,7	476,2	3,6
	Total	338,5	3,9	932,0	7,1

Sursa: Buletin statistic lunar, anul XII, nr. 1/2001, Institutul Național de Statistică și Studii Economice, România.

După cum rezultă din tabelul 2, în 2000, exporturile de produse agroalimentare au reprezentat 338,6 mil. \$ (3,9% din exporturile totale), în timp ce importurile acestor produse s-au cifrat la 932,0 mil. \$ (7,1% din importurile totale). Deficitul comerțului exterior cu produse agroalimentare a apărut încă din 1990, menținându-se până în prezent (în 1989, gradul de acoperire a importurilor de produse agroalimentare prin exportul acestor produse a reprezentat 142%, în timp ce în 2000 a fost de numai 27,5%). Este de notat însă că, în 2000, România a fost net exportatoare numai la animale vii și produse animale.

O trăsătură frapantă a comerțului României cu produse agroalimentare este importul net însemnat de produse alimentare prelucrate, băuturi și tutun. În perioada 1994-1998, importul acestei categorii de produse a reprezentat cca 2/3 din importul total de produse agroalimentare al României, iar în 1999-2000 a depășit jumătate din acest import. Exportul consistă, în principal, din produse agricole neprelucrate, cu valoare adăugată redusă, cum sunt animalele vii, semințele oleaginoase și cerealele. Singurele produse agricole prelucrate exportate în cantități relativ importante sunt uleiul de floarea-soarelui și vinul. O astfel de structură a ex-

portului și importului relevă faptul că industria alimentară din România nu este competitivă și frânează îmbunătățirea balanței comerțului cu produse agroalimentare.

Competitivitatea agriculturii românești este influențată negativ și de alți factori, cum sunt infrastructura neadecvată pentru colectarea și manipularea produselor agricole de la micii producători, lipsa standardelor de calitate pe deplin armonizate cu cele recunoscute pe plan internațional și informarea insuficientă asupra piețelor internaționale.

UE este principalul partener comercial al României și în domeniul comerțului cu produse agroalimentare (peste 1/3 din exportul și importul acestor produse se derulează pe relația cu UE). Exporturile UE de produse agricole în România, în special prelucrate, sunt favorizate de calitatea superioară a acestor produse, de politica UE de subvenționare a exporturilor și de regimul preferențial de import în țara noastră, de care beneficiază UE.

Țara noastră înregistrează un deficit al comerțului cu produse agroalimentare și în relațiile cu UE. În 2000, exporturile României de produse agroalimentare în UE s-au cifrat la 131,9 mil. \$ (în special animale vii, legume, plante, rădăcini și tuberculi, fructe comestibile, cereale, produse alimentare, băuturi și tutun), iar importurile acestor produse au atins 295,6 mil. \$ (îndeosebi animale vii, carne și organe comestibile, fructe comestibile, cereale, produse ale industriei morăritului, grăsimi și uleiuri animale și vegetale, produse alimentare, băuturi, tutun, inclusiv zahăr și produse zaharoase).

CEFTA este al doilea partener al României în domeniul comerțului cu produse agroalimentare (în 1998, țările CEFTA au acoperit 23% din importul României de produse agroalimentare și au absorbit cca 16% din exportul românesc al acestor produse). Cel mai important partener din CEFTA al României în domeniul comerțului agroalimentar este Ungaria, care este și cel mai important partener, în general, în comerțul cu produse agroalimentare.

Importurile românești din țările CEFTA au inclus, între altele, carne de pui și porc, precum și cereale, iar exporturile românești către aceste țări au fost formate, între altele, din ulei de floarea-soarelui, turte oleaginoase și ulei de soia. Singura țară fără CEFTA cu care balanța comerțului cu produse agroalimentare a României a înregistrat un sold pozitiv este Slovenia.

Punerea în valoare a potențialului agroalimentar important al României ar permite ca să redevină o țară net exportatoare de produse agroalimentare.

2.3. Politica agricolă comună, în special în domeniul comerțului exterior cu produse agroalimentare, în România

România a aplicat o politică de privatizare și restructurare a agriculturii, de sprijinire a producției agricole în limitele resurselor bugetare disponibile și de liberalizare a comerțului cu produse agroalimentare.

Privatizarea terenurilor agricole la începutul procesului de tranziție a antrenat crearea de milioane de exploatații agricole familiale, de mici dimensiuni,

care produc, cu un randament scăzut, în special pentru autoconsum. Sectorul privat deține cca 72% din terenurile agricole. Restul terenurilor este deținut de fermele de stat. Se continuă procesul de privatizare a societăților agricole cu capital de stat. Prețurile agricole au fost liberalizate.

Producția agricolă a beneficiat de un sprijin intern, inclusiv sub forma acordării de cupoane agricultorilor, în funcție de suprafața de teren agricol deținută, pentru achiziționarea de inputuri și servicii la prețul pieței; acordarea de cupoane, lansată în 1997, a fost continuată în perioada 1998-2000 (în bugetul pe 1999 s-a alocat o sumă de 2 200 mld. lei, echivalentul a cca 191 mil. \$ pentru cupoane, din bugetul pentru agricultură, care s-a cifrat la 5 300 mld. lei, adică cca 459 mil. \$).

Alte măsuri de sprijin intern care au fost aplicate sunt: exceptarea agricultorilor individuali de la impozitul asupra beneficiilor; bonificarea dobânzilor la creditele destinate finanțării producției agricole; subvenționarea procurării semințelor și materialului săditor certificat; subvenționarea 100% a cheltuielilor de stocare și conservare a grâului etc.

În 2001, noul guvern a înlocuit cupoanele valorice cu acordarea, prin CEC, a unui sprijin de un milion de lei la hectarul de teren cultivat (acest sprijin reprezintă 8-10% din cheltuielile de producție pentru un hectar de teren agricol) și a subvenționat achiziționarea de tractoare și mașini agricole. Se impune însă adoptarea de măsuri vizând și sprijinirea zootehniei, care reprezintă 48% din ansamblul sectorului agricol.

Menționăm că, în OMC, România s-a angajat să acorde un sprijin intern agriculturii care să nu depășească 10% din valoarea producției.

Comerțul cu produse agricole a fost liberalizat. La 1 iulie 1995, România a pus în aplicare rezultatele Rundei Uruguay privind produsele agricole. Ea a consolidat taxele vamale, pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate, la o medie simplă de 142%, care va fi redusă treptat la 112% în 2004. De asemenea, a deschis contingente tarifare pentru 12 poziții tarifare în 1995 și 1996, dar reducerile de taxe vamale operate ulterior au făcut fără obiect negocierea acestor contingente (în 1998-2000 s-au deschis contingente tarifare numai pentru bere și vermut).

În 1997-1999, s-au aplicat reduceri temporare importante ale taxelor vamale la produsele agricole, ceea ce a diminuat la 32,3% media simplă a taxelor vamale efectiv aplicate la importul de produse agricole, pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate, în 1999. Aceste reduceri temporare de taxe vamale s-au menținut și în anii următori.

În același timp, în cadrul Acordului european de asociere la UE și al acordurilor de comerț liber cu țările AELS, CEFTA și Turcia, țara noastră a acordat concesiile vamale preferențiale la importul de produse agroalimentare. Potrivit Acordului de comerț liber cu Republica Moldova, importul acestor produse, ca și al celorlalte produse, este exceptat de la taxe vamale.

De asemenea, România a acordat pe bază de reciprocitate concesiile vamale la unele produse agroalimentare și în cadrul SGPC și al "Protocolului celor 16".

Țara noastră se confruntă cu dificultăți în susținerea concurenței, atât pe piața sa internă, cât și pe piețele mondiale, cu produse puternic subvenționate de către partenerii săi comerciali. În această situație, România a aplicat clauza de salvagardare la importurile de grâu și făină de grâu din Ungaria în 1998 și de carne de porc și pasăre în 1999, 2000 și 2001, suspendând temporar concesiile vamale acordate acestei țări în cadrul CEFTA la produsele respective.

Ca urmare a insuficienței resurselor bugetare, posibilitățile României de a subvenționa exporturile sunt foarte restrânse. În 1999, țara noastră a acordat subvenții modeste la exportul unor cantități limitate de grâu, porumb boabe, carne de porc și pasăre. Primele de export plătite efectiv s-au cifrat la peste 106 mld. lei.

Amintim că, în cadrul OMC, România s-a angajat să reducă subvențiile directe de export la produsele agricole, până în 2005, la un nivel inferior cu 27% față de perioada de bază 1986-1990 și să diminueze volumul exporturilor sale subvenționate cu 16% până în același an.

3. Adoptarea de către România a acquis-ului comunitar în domeniul politicilor agricole, în special privind comerțul exterior cu produse agroalimentare

3.1. Măsuri privind importurile

Preluarea și aplicarea acquis-ului comunitar în domeniul politicilor agricole, în special în materie de comerț cu produse agricole, constituie o problemă complexă, dată fiind sensibilitatea sectorului agricol, care beneficiază de o protecție mult mai mare decât sectorul industrial.

În domeniul vamal, adoptarea acestui acquis presupune suprimarea reciprocă a taxelor vamale în comerțul dintre România și UE, precum și aplicarea tarifului vamal comun al UE față de țările terțe, atât pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate, cât și pe bază preferențială.

3.1.1. Suprimarea taxelor vamale în comerțul cu produse agroalimentare

Dacă în domeniul produselor industriale Acordul de asociere a României la UE prevede suprimarea progresivă a taxelor vamale în comerțul reciproc cu aceste produse, în cazul produselor agricole, acest acord stipulează numai o liberalizare parțială a schimburilor, sub forma reducerii sau eliminării taxelor vamale la unele produse, cu sau fără limitarea cantitativă a importurilor. Aderarea României la UE va implica însă suprimarea totală a taxelor vamale la ansamblul produselor agroalimentare în comerțul dintre România și UE.

Ca urmare a punerii în aplicare a Acordului de asociere la UE, România a acordat acesteia, pe bază de reciprocitate, concesiile vamale preferențiale în sectorul agricol, sub forma suprimării sau reducerii taxelor vamale, fără limitarea cantitativă a importurilor respective sau în cadrul unor contingente tarifare.

Media simplă a taxelor vamale aplicate în 1999 la importul în România de produse agricole originare din UE sunt indicate în anexa 1. Această medie s-a menținut și în anul 2000, cu unele diminuări de la 1 iulie 2000, ca urmare a punerii în aplicare a concesiilor suplimentare reciproce negociate cu UE în mai 2000, conform prevederilor Acordului de asociere¹.

Aceste concesiuni suplimentare constau în următoarele:

- eliminarea completă imediată a taxelor vamale la importul în cele două părți al unor produse agroalimentare cu un grad mai redus de sensibilitate, în timp ce, pentru o altă categorie de produse, România va elimina gradual, în 3 etape (1 iulie 2000, 1 iulie 2001 și 1 iulie 2002), taxele vamale, pentru a se asigura o adaptare treptată la concurența sporită a importurilor din UE;
- în cazul unor produse agroalimentare mai sensibile (carnea de pasăre preparată sau conservată, brânzeturi și cașuri), ambele părți au deschis contingente tarifare cu taxa vamală zero și abținerea reciprocă de la acordarea de subvenții de export (așa-numita "dubla opțiune zero", considerată ca o "repetiție generală" pentru condițiile unui comerț liber, care vor fi create în momentul în care România va deveni membră UE);
- acordarea României de concesiuni vamale suplimentare la exportul în UE, fie în cadrul unor contingente tarifare, fie fără limită cantitativă, pentru anumite produse agroalimentare la care țara noastră dispune de un cert potențial de export: vinuri, ovine și caprine vii, carne de ovine, caprine și bovine, carne de bovine preparată sau conservată, miere naturală, castraveci, fructe de pădure, grâu comun și meslin, piureuri și paste de prune, preparate omogenizate de fructe, sucuri de mere și amestecuri de sucuri de fructe.

După cum rezultă din anexa 2, media simplă a taxelor vamale la importul de produse agroalimentare din UE (capitolele 1-24 ale nomenclurii vamale) a fost în 1999 de 31,4% (mult mai ridicată decât la produsele industriale, la care a fost în același an de numai 6,4%). La unele capitole ale acestei nomenclaturi, media simplă a taxelor vamale la importul din UE de produse agricole este mult mai mare decât media simplă pe ansamblul capitolelor 1-24, așa cum reiese din tabelul 3:

Tabelul 3

Cod NC	Denumirea capitolului	Media simplă a taxelor vamale (%)
22	Băuturi, lichide alcoolice și oțeturi	121,1
24	Tutun și înlocuitori de tutun prelucrați	51,8
02	Carne și organe comestibile	45,9

Sursa: Ghidul de utilizare a Tarifului vamal al României, 2000.

¹Acordul de asociere prevede posibilitatea convenirii, pe bază de reciprocitate, de noi concesiuni în domeniul comerțului cu produse agricole, ținând seama de volumul acestui comerț, de sensibilitatea deosebită a sectorului agricol, de regulile PAC ale UE și de negocierile comerciale multilaterale desfășurate în GATT/OMC (articolul 215: 5).

Suprimarea totală a taxelor vamale la importul produselor agricole originare din UE în momentul aderării României, care, potrivit obiectivului fixat de partea română ar urma să intervină la 1.01.2007, ar putea afecta în special producția națională a produselor care beneficiază de o protecție vamală ridicată. În anexa 3 se indică pozițiile vamale la care în anul 2000 România aplica taxe vamale mai ridicate (de 30% sau mai mult) la importul de produse agricole originare din UE. După cum rezultă din această anexă, cele mai afectate de concurența sporită a importurilor din UE, ca urmare a eliminării taxelor vamale la importul din această grupare de integrare, ar fi: băuturile, tutunul și produsele din tutun, laptele și produsele lactate, ouăle, mierea naturală, unele legume, rădăcini și tuberculi alimentari, făina și alte preparate din cereale, semințele de floarea-soarelui, grăsimile de porc și pasăre, uleiurile din semințe de floarea-soarelui și șofran, margarina, unele preparate din carne, zahărul și unele produse zaharoase, ciocolata și produsele din ciocolată, unele preparate din legume și fructe, precum și unele preparate alimentare diverse (ketchup, muștar etc.). Concurența importurilor din UE va fi cu atât mai dură cu cât, în momentul aderării României la UE, este probabil că vor fi membre ale acesteia și alte țări din Europa Centrală și de Est, cu un important potențial de export, în special Ungaria, Polonia și Bulgaria. De altfel, Comisia Europeană a apreciat în Raportul pe anul 2000 privind progresele țării noastre pe calea aderării la UE că "România... nu este în stare să facă față pe termen mediu presiunilor competitive și forțelor pieței din cadrul Uniunii Europene".

Impactul suprimării totale a taxelor vamale la importul produselor agricole din UE va fi atenuat într-o anumită măsură de faptul că la unele din aceste produse România a deschis contingente vamale cu taxe vamale reduse sau exceptate de taxe vamale la importul din această grupare de integrare. Astfel de contingente s-au deschis la carne de pasăre, lapte și smântână, unt și paste lactate pentru tartine, brânzeturi și cașuri, cartofi, grâu comun și meslin pentru sămânță, secară, orz, hibrizi de porumb, orez, margarină, carne de pasăre preparată sau conservată, zahăr, ciocolată și alte preparate alimentare care conțin cacao, măslină, înghețată, bere, tutunuri și vin.

Șocul eliminării taxelor vamale la importul din UE va putea fi diminuat și prin continuarea reducerii progresive a protecției vamale la importul de produse agricole din UE până la data aderării României la această grupare regională, pentru a asigura producătorilor români timpul necesar spre a se adapta la noile condiții de concurență. Este esențial ca, în timpul rămas la dispoziție, să se depună eforturi susținute pentru sporirea competitivității produselor agroalimentare românești.

Aderarea țării noastre la UE nu implică numai dezarmarea vamală la importul de produse agricole originare din UE, dar și suprimarea protecției vamale la importul în această grupare economică de produse agricole românești, deschizându-se astfel noi posibilități de creștere a exportului acestor produse pe piața comunitară.

3.1.2. Adoptarea Tarifului vamal comun al UE privind produsele agroalimentare

Alinierea la Tariful vamal comun al UE (TVC), pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate, la importul de produse agricole va diminua, în ansamblu, protecția vamală a acestor produse în România la importul din țările terțe. Dacă în anul 1999, media simplă a taxelor vamale la importul de produse agricole a fost de 33,3%, media respectivă în UE, în același an, a fost de numai 17,3%.

După cum rezultă din anexa 4 privind media simplă a taxelor vamale efectiv aplicate, pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate, la capitolele privind produsele agricole ale Sistemului armonizat, în România și UE, în anul 1999, efectele adoptării TVC vor fi diferențiate, în funcție de aceste capitole. La cele mai multe capitole ale HS (la 17 capitole din cele 24), media simplă a taxelor vamale se va reduce sensibil. Cele mai drastice diminuări ale protecției vamale vor interveni la capitolele:

- 22 – Băuturi, lichide alcoolice și oțeturi (de la 121,1% la 8,1%);
- 24 – Tutun și înlocuitori de tutun prelucrați (de la 51,8% la 21,0%);
- 12 – Semințe și fructe oleaginoase, semințe și fructe diverse, plante industriale și medicale, paie și furaje (de la 9,9% la 2,3%);
- 07 – Legume, plante, rădăcini și tuberculi alimentari (de la 22,1% la 12,0%);
- 08 – Fructe comestibile, coji de citrice și pepeni (de la 21,3% la 9,6%);
- 16 – Preparate din carne, din pește sau din crustacee, moluște sau alte nevertebrate acvatice (de la 35,1% la 18,4%);
- 17 – Zahăr și produse zaharoase (de la 33,1% la 17,6%);
- 19 – Preparate pe bază de cereale, făinuri, amidonuri sau lapte, produse de patiserie (de la 29,1% la 17,9%);
- 21 – Preparate alimentare diverse (de la 26,7% la 10,6%).

La cinci capitole ale HS, alinierea la taxele vamale prevăzute de TVC va implica menținerea la același nivel sau modificarea minoră a mediei simple a taxelor vamale, și anume la:

- 04 – Lapte și produse lactate, ouă de păsări, miere naturală, produse comestibile de origine animală, nedenumite și necuprinse în altă parte;
- 09 – Cafea, ceai, mate și condimente;
- 11 – Produse ale industriei morăritului, malț, amidon, inulină, gluten de grâu;
- 20 – Preparate din legume, fructe, sămburi și alte părți de plante;
- 23 – Reziduuri și deșeuri ale industriei alimentare, nutrețuri pentru animale.

În același timp, la două capitole ale HS, adoptarea TVC presupune sporirea protecției vamale la import, și anume la capitolul 10 Cereale (în 1999, media simplă a taxelor vamale a fost de 14,2% în România, în timp ce aceeași medie a fost în UE de 47,3%) și la capitolul 01 Animale vii (în 1999, media simplă a taxelor vamale a fost în România de 15,4%, iar în UE de 26,2%).

Desigur, în cadrul fiecărui capitol al HS, efectele alinierii la TVC pot varia de la un produs la altul, fiind necesară, în consecință, o analiză produs cu produs, la nivelul de 8 cifre ale Nomenclurii combinate, analiză care va face obiectul unor lucrări separate.

Adoptarea TVC al UE implică nu numai aplicarea taxelor vamale, pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate, prevăzute de acest tarif față de țările terțe beneficiare ale acestei clauze, ci și acordarea unui regim vamal preferențial țărilor terțe, cărora UE le consimte un astfel de regim, pe baza unor acorduri de asociere, de comerț liber, a unor aranjamente și sisteme vamale preferențiale.

Ca atare, la data aderării sale la UE, România va trebui să aplice regimurile vamale preferențiale pe care această Uniune le va acorda țărilor terțe la data respectivă. Aceste regimuri vor fi aplicabile probabil la importurile de produse agricole din următoarele țări terțe:

- țările terțe membre ale AELS și spațiului economic european (SEE), care nu vor deveni membre ale UE;
- țările în tranziție, beneficiare ale unor acorduri preferențiale cu UE, dar care nu vor fi încă membre ale acestei grupări de integrare, la data aderării României la UE;
- țările mediteraneene cu care UE ar urma să constituie o zonă de comerț liber euromediteraneană până în anul 2010 (UE a încheiat deja acorduri euromediteraneene de asociere cu Tunisia, Israel, Maroc, Iordania și Autoritatea Palestiniană și negociază acorduri similare cu alte țări din zonă);
- țările ACP (77 de țări din Africa, Caraibe și Pacific, participante la Convenția de la Cotonou, intrată în vigoare la 2.08.2000);
- țările din America Latină cu care UE a încheiat sau va încheia acorduri de comerț liber (UE a încheiat un astfel de acord cu Mexic și negociază acorduri de acest tip cu MERCOSUR și Chile);
- țările beneficiare ale sistemului generalizat de preferințe (SGP) al UE (cca 150 de țări); acest sistem de preferințe prevede, în general, aplicarea de taxe vamale reduse cu 15-30% la importul de produse agricole vizate de SGP.

Este de așteptat ca, până la data aderării României la UE, protecția vamală a producătorilor agricoli din Comunitate față de țările terțe să fie încă diminuată, în special ca rezultat al continuării reformei PAC și al noilor negocieri multilaterale

din OMC privind produsele agricole, lansate în anul 2000. În același timp, rămâne însă deschisă pentru UE posibilitatea de a recurge la mecanismul special de salvagardare, prevăzut de Acordul OMC privind agricultura, care permite aplicarea de taxe vamale adiționale, mecanism folosit adeseori de Comunitate.

Adoptarea PAC implică și introducerea unui regim de licențe în scopuri statistice la importurile din țările terțe de produse agricole, care fac obiectul unei organizări comune a piețelor, ceea ce nu pune probleme deosebite.

3.2. Subvenționarea sectorului agroalimentar

Cheltuielile UE privind PAC, până în anul 2006, sunt fondate pe premisa că țările candidate la aderare nu vor participa imediat, pe deplin, la această politică. În acest sens, se are în vedere că agricultorii din aceste țări nu vor beneficia de plățile directe prevăzute de acquis-ul comunitar pentru compensarea pierderii lor de venituri, ca rezultat al diminuării prețurilor produselor agricole în Comunitate.

Se estimează că, în general, prețurile produselor agricole în țările candidate ar fi mai reduse decât cele din UE și, în consecință, nu s-ar pune deocamdată problema reducerii lor și a pierderii de venituri pentru agricultori, pierdere care să fie compensată prin plăți directe către aceștia.

Se consideră că reorientarea PAC, în sensul diminuării măsurilor vizând sprijinirea prețurilor și a punerii accentului pe sprijinirea directă a veniturilor agricultorilor, pe dezvoltarea rurală și protejarea mediului, va reduce diferența dintre prețurile UE și cele mondiale și ar favoriza acordarea de ajutor țărilor candidate pentru ajustări structurale. În acest context, se apreciază că, în locul plăților directe către fermieri, o sumă semnificativă de bani ar putea fi folosită, cel puțin în cursul unei perioade de tranziție, pentru reforme structurale și dezvoltarea rurală în țările candidate.

Parlamentul European a considerat că lărgirea UE nu trebuie să afecteze nivelul actual al ajutoarelor acordate agricultorilor "celor 15", în particular în regiunile ultraperiferice. Totodată, a apreciat că, dacă țările candidate la aderare cer ca agricultorii lor să beneficieze, din momentul aderării, de aceleași ajutoare directe ca și agricultorii "celor 15", asistența pentru agricultorii din țările candidate trebuie limitată la măsurile privind reforma structurală a sectorului agricol și că ajutoarele directe nu trebuie acordate, după aderare, decât în caz de pierdere reală de venituri și atunci când o schimbare structurală nu este posibilă imediat.

În cazul României, apare necesar să se analizeze efectele alinierii la prețurile unice comunitare ale produselor agricole la data aderării la UE, asupra prețurilor acestor produse în țara noastră, urmând ca, în funcție de rezultatul acestei analize, să se solicite, în cadrul tratatelor de aderare, beneficierea de măsuri corective (ajutoare directe pentru agricultori, subvenții la export etc.).

Țările candidate care au început deja negocierile cu UE privind capitolul asupra agriculturii au insistat ca să fie integrate pe deplin în ansamblul PAC din momentul aderării lor, astfel încât agricultorii lor să beneficieze de măsurile

prevăzute de această politică privind prețurile, veniturile și schimbările structurale, inclusiv de plățile directe. În documentul de poziție privind agricultura, guvernul polonez a arătat că prețurile de cumpărare a unor produse agricole poloneze, cum ar fi cerealele, carnea de porc și de pasăre, sunt comparabile cu prețurile UE și uneori chiar mai ridicate. Acest lucru este efectul atât al creșterii prețurilor produselor alimentare în Polonia în anii '90, cât și al aprecierii zlotului polonez față de valutele europene. Pentru alte produse, cum ar fi laptele sau carnea de vită, sunt încă diferențe importante între prețurile medii plătite fermierilor polonezi și celor din UE. Procesul de ameliorare a calității, precum și adoptarea standardelor UE va favoriza însă egalizarea prețurilor. În documentul polonez de poziție se subliniază că încercările de a restricționa accesul la ansamblul instrumentelor PAC (inclusiv la plățile directe) al fermierilor polonezi ar cauza o deteriorare considerabilă a poziției lor competitive și ar încălca principiile pieței unice.

De asemenea, în documentul de poziție al guvernului ungar privind agricultura se arată că "Guvernul ungar așteaptă ca politica agricolă comună, în ansamblul ei, să se extindă asupra Ungariei din prima zi de la aderare, inclusiv schemele de sprijin direct, menționate în anexa privind reglementarea Consiliului CE nr. 1259/1999, care stabilește regulile comune privind schemele de sprijin direct din cadrul politicii agricole comune". În documentul de poziție se accentuează faptul că guvernul ungar consideră că fermierii acestei țări ar trebui să aibă dreptul să primească plăți directe, în cadrul diferitelor scheme de sprijinire a veniturilor, care au devenit un instrument principal al PAC.

Documentul ungar de poziție relevă că aplicarea deplină a politicii agricole, inclusiv a schemelor de sprijin direct, se justifică nu numai din considerente juridice (nediscriminarea între producători sau consumatori, prevăzută de Tratatul de la Roma), dar și prin imperativul de a asigura condiții loiale de concurență și un standard rezonabil de viață pentru fermierii unguri.

Cehia a declarat, de asemenea, că dorește să devină membru deplin al UE la data aderării, cu toate responsabilitățile și drepturile, inclusiv plățile directe, decurgând din calitatea de membru.

În documentul de poziție privind agricultura, guvernul estonian a precizat că accesul deplin al produselor agricole estoniene la piața unică și încorporarea deplină a agriculturii estoniene în PAC din momentul aderării sunt necesare pentru Estonia.

Considerăm că și țara noastră ar trebui să solicite, în principiu, extinderea asupra sa a ansamblului PAC din momentul aderării sale la UE, urmând să beneficieze, în consecință, de toate avantajele și resursele financiare prevăzute de organizarea comună a piețelor, de schemele de sprijin direct (Anexa Reglementării Consiliului CE nr. 1259/1999) și de măsurile de dezvoltare rurală (Reglementarea Consiliului CE nr. 1257/1999), fără reduceri sau restricții.

După aderarea la UE, sprijinul pentru agricultură și regiunile rurale din România ar urma să îmbrace trei forme principale:

- plățile directe din bugetul UE, rezultate din aplicarea la agricultura românească a întregii game de instrumente ale PAC;
- cofinanțarea ajustărilor structurale ale agriculturii și regiunilor rurale;
- cofinanțarea măsurilor propuse în programul național privind politica agricolă.

Sprrijinirea agriculturii ar urma să se realizeze prin următoarele mijloace:

- plăți directe și indirecte (plăți adiționale, granturi, restituiri la export, credite etc.);
- garanții;
- sprijinirea prețurilor prin PAC;
- facilități privind plata taxelor și impozitelor.

Întrucât aderarea va antrena schimbări semnificative în situația agriculturii românești, nu este exclus să apară dificultăți serioase, chiar după utilizarea deplină a instrumentelor PAC și a ajutoarelor naționale, conforme cu acquis-ul sau autorizate în mod specific; ar fi prudent să se prevadă posibilitatea remedierii acestor dificultăți prin ajutoare naționale suplimentare, în cursul unei perioade de tranziție. Menționăm că Ungaria și-a rezervat dreptul de a menține unele scheme de ajutor național pentru agricultură (bonificarea dobânzilor la credite, garanții de stat pentru credite, acordarea de granturi tinerilor agricultori, sprijin pentru constituirea de grupuri de producători), cerând totodată ca, în cursul unei perioade de tranziție de 5 ani după aderare, să aibă posibilitatea să acorde și alte ajutoare naționale pentru agricultură, pentru eliminarea unor dificultăți care ar putea să apară.

De asemenea, Cehia a cerut să mențină unele tipuri de ajutor național pentru agricultură, pe care le va notifica.

În același timp, Estonia a solicitat să mențină următoarele scheme naționale de sprijin pentru agricultură: bonificarea dobânzilor, schemele de sprijin privind asigurarea și garantarea creditelor.

O problemă importantă o constituie alinierea prețurilor agricole din țările candidate la cele comunitare. În acest domeniu, Cehia și-a rezervat dreptul de a negocia măsuri pentru a evita șocul prețurilor în sectoarele în care preferă să mențină nivelul prețurilor substanțial sub nivelul UE, spre a nu afecta industria alimentară și consumatorii. Implicațiile alinierii prețurilor agricole la cele ale UE trebuie să constituie obiectul unei atenții deosebite și din partea autorităților române, spre a fi avute în vedere la negocierea dosarului agricol al aderării.

3.3. Reglementările tehnice, standardele de produs și normele sanitar-veterinare și fitosanitare

Activitatea de standardizare constituie una dintre componentele infrastructurii calității, fără a cărei armonizare cu sistemul UE nu este posibilă

realizarea uneia din cele patru libertăți ale pieței interne a UE, și anume libera circulație a bunurilor. Standardele naționale care adoptă standarde europene reprezintă pașaportul de liberă trecere, oriunde în UE și nu numai, a produselor fabricate în conformitate cu aceste standarde.

3.3.1. Reglementări tehnice (standarde obligatorii) și standarde voluntare

În anul 1998 s-au reorganizat în România infrastructurile calității la nivel național, în vederea armonizării cu cele din UE, realizându-se următoarele schimbări importante:

- separarea activității de standardizare de cea de acreditare;
- delimitarea netă a activității de standardizare de cea de reglementare tehnică;
- stabilirea caracterului de documente voluntare pentru toate standardele naționale;
- transformarea Institutului Român de Standardizare (IRS), organism guvernamental de standardizare, într-o asocierie de drept privat, de interes public, abilitată guvernamental (ASRO).

Ordonanța Guvernului nr. 38/1998 privind acreditarea și infrastructura pentru evaluarea conformității cu standardele vizează alinierea reglementărilor în această materie la cerințele UE. În conformitate cu această ordonanță, s-a constituit, în iunie 1988, Asociația Rețelei Naționale de Acreditare din România (RENAR), în calitate de organizație independentă, neguvernamentală și nonprofit pentru acreditarea organismelor de certificare a conformității cu standardele.

Progresele obținute de România în domeniul alinierii la standardele UE sunt limitate. În materie de produse alimentare, țara noastră a adoptat legislația care să servească drept cadru pentru transpunerea reglementărilor privind aceste produse (OG nr. 113/30.08.1999 privind reglementarea producției, circulației și comercializării alimentelor) și unele legislații specifice privind etichetarea alimentelor, apele minerale și băuturile alcoolice.

Se impune accelerarea procesului de aliniere la standardele UE privind produsele agroalimentare, ca de altfel și la celelalte produse, și asigurarea aplicării acestor standarde.

3.3.2. Normele sanitare și fitosanitare

Agenția Națională Sanitar-Veterinară desfășoară activități de creare și întărire a capacității instituționale și administrative, centrale și teritoriale pentru preluarea acquis-ului comunitar în domeniu, iar pentru atingerea acestui obiectiv au fost alocate fonduri pentru activitatea sanitar-veterinară, dotarea Inspectoratelor Județene ale Poliției Sanitar-Veterinare de Frontieră cu birotică, precum și cu utilaje pentru operațiuni de dezinfectare. În materie de identificare și înregistrare a animalelor, s-a dezvoltat sistemul în 9 județe-pilot și s-au asigurat

condițiile logistice minime pentru începerea organizării sistemului la scară națională.

Măsurile prevăzute în domeniul sanitar-veterinar vizează armonizarea normelor în acest domeniu cu dreptul comunitar și continuarea implementării sistemului de identificare a animalelor, a controlului la frontieră și a punerii în conformitate cu normele comunitare a laboratoarelor de profil.

Raportul Comisiei UE din anul 2000 privind progresele României pe calea aderării la Comunitate nota că, în domeniul veterinar, s-au adoptat reglementări privind anunțarea, declararea și notificarea unor boli transmisibile la animale și privind normele sanitar-veterinare referitoare la licențierea la export a plantelor și produselor de origine animală. Se menționează însă că eficiența unor prevederi ale legislației este subminată de absența unei strategii globale coerente pentru implementarea acquis-ului veterinar. Se semnalează necesitatea unei evaluări realiste privind resursele umane și financiare necesare pentru implementarea de politici specifice, atenția neadecvată acordată resurselor necesare pentru laboratoarele veterinare, progresele mici în pregătirea tehnică a sistemului de înregistrare a animalelor și deficiențele serioase în operațiunile de control cerute de legislația Comunității privind exportul în UE de animale și produse animale.

Remarcându-se unele îmbunătățiri ale capacității administrative a Agenției Sanitar-Veterinare, se subliniază totodată necesitatea urgentă a întăririi substanțiale a acestui organism și a depunerii de eforturi pentru ca politicile și procedurile administrative să fie înțelese și aplicate la nivel teritorial, în vederea traducerii în viață a acquis-ului veterinar al UE. De asemenea, se relevă cerințele elaborării unei strategii adecvate privind controlul la frontieră, pe o bază nediscriminatorie.

La reuniunea din ianuarie 2001 între o delegație a MAAP și oficiali ai Comisiei Europene, România s-a angajat să adopte acquis-ul comunitar veterinar până în 2004, urmând să-l pună în aplicare în totalitate până la data aderării.

În ceea ce privește sectorul fitosanitar, în cadrul reformei instituționale, s-a organizat Agenția Națională Fitosanitară. De asemenea, s-au realizat unele progrese în armonizarea legislației fitosanitare cu cea a UE. Se prevede întărirea în continuare a capacității administrative în domeniul armonizării legislației cu cea a UE privind controlul fitosanitar și controlul reziduurilor de pesticide din vegetale, metodele de diagnostic, controlul și certificarea calității semințelor și a materialului săditor.

Raportul Comisiei UE din anul 2000 privind progresele României pe calea aderării la UE subliniază necesitatea:

- de a întări serviciile de certificare a calității semințelor și materialului săditor și controlul lor la import și export;
- de a depune eforturi suplimentare pentru a elabora legislația și a dezvolta capacitatea de a aplica legislația privind reziduurile de pesticide și regimul referitor la sănătatea plantelor;

- de a îmbunătăți în continuare funcționarea Agenției Fitosanitare.

Este de notat că procesul de aliniere la legislația UE privind standardele de produs și normele sanitar-veterinare și fitosanitare nu sunt lipsite de dificultăți. Astfel, de exemplu, potrivit Ordinului nr. 17/240 al Ministrului Agriculturii și al Ministrului Sănătății, pentru aprobarea normelor cu privire la natura, conținutul, originea, fabricarea, ambalarea, etichetarea, marcarea și calitatea băuturilor alcoolice distilate destinate comercializării (publicat în *Monitorul Oficial* din 27 iulie 2000 și intrat în vigoare după 6 luni de la publicare, adică la 27.01.2001), băuturile alcoolice fabricate în România și comercializate sub denumirea de whisky, gin, rom, precum și de vodcă sub o anumită concentrație alcoolică vor trebui retrase de pe piață, pentru că nu corespund standardelor de fabricație ale UE (standarde care cer ca whisky-ul să fie păstrat trei ani în butoaie de stejar, ginul să fie produs din ienupăr, romul din trestie de zahăr, iar vodca să aibă o concentrație alcoolică de minimum 37,5%).

Asociațiile producătorilor de alcool și băuturi alcoolice "Garant" și "Romferment" au cerut ca aplicarea acestor standarde să fie amânată cu trei ani, întrucât producătorii români nu sunt încă pregătiți să le aplice. Deoarece această cerere nu a fost satisfăcută, asociația patronală "Garant" a declanșat, începând de la 9.02.2000, o grevă fiscală, pe o perioadă nedeterminată.

Celelalte țări în tranziție candidate la aderarea la UE sunt confruntate, de asemenea, cu dificultăți privind alinierea lor la standardele UE privind produselor agroalimentare și normele sanitar-veterinare și fitosanitare. Astfel, Polonia a cerut de la UE:

- o aprobare temporară pentru vânzarea pe piața locală de lapte polonez, care nu corespunde cu standardele UE și comercializarea în Polonia și țările nemembre ale UE a produselor fabricate din acest lapte, timp de doi ani după aderare;
- o aprobare temporară pentru producția și comercializarea cărnii și produselor din carne pe piața locală și în țările terțe de către unitățile care nu corespund tuturor cerințelor veterinare ale Comunității și au un volum de producție care depășește nivelul prevăzut în UE pentru industriile cu o capacitate mică de producție;
- o derogare permanentă de la prevederile în vigoare privind fabricarea și comercializarea unor produse regionale, cunoscute sub numele de "brynza" și "orcypek", produse într-un mod tradițional;
- scutirea de obligația de a aplica unele reglementări ale UE privind comercializarea semințelor, inclusiv a semințelor de cereale, oleaginoase și plante fibroase;
- de asemenea, Polonia a cerut să mențină unele măsuri fitosanitare pe care le aplică și care asigură o protecție mai ridicată decât normele fitosanitare ale UE.

Ungaria a solicitat, de asemenea, unele derogări de la standardele UE privind produsele și normele sanitar-veterinare și fitosanitare, și anume:

- autorizarea, pentru o perioadă de 5 ani după aderare, de a comercializa în Ungaria lapte de băut cu un conținut de grăsimi de 2,80%, produs care reprezintă cca 60% din vânzările de lapte (o autorizare similară s-a acordat și Finlandei și Suediei);
- autorizarea de a fabrica și comercializa, în Ungaria, rom a cărui definiție ar fi diferită de cea conținută în articolul 1(4) al Reglementării Consiliului CEE nr. 1576/89; acest produs, care ar urma să aibă o altă denumire decât romul definit de Reglementările Consiliului, este fabricat din alcool de origine vegetală, prin adăugarea de aromatizanți și coloranți, aprobați de legislația comunitară; cel puțin 5% din conținutul alcoolic provine din rom, cum este definit în articolul 1(4) al Reglementării Consiliului (o autorizare similară s-a acordat Germaniei prin articolul 9(2) al Reglementării Consiliului);
- o perioadă de tranziție până la 31.12.2009 referitoare la standardele minime de protecție a găinilor ouătoare, în ceea ce privește sistemele de producție, construite sau puse în serviciu înainte de data aderării; în cursul perioadei de tranziție, sistemele de producție existente la data aderării ar urma să fie exceptate de la prevederile Directivei Consiliului CEE nr. 88/166 și ale Directivei Consiliului CE nr. 99/74;
- o perioadă de tranziție până la 31.12.2009 referitoare la standardele minime de protecție a vițelilor, în ceea ce privește instalațiile deja în funcțiune înainte de aderare; în cursul perioadei de tranziție, instalațiile existente la data aderării ar urma să fie exceptate de la aplicarea Directivei Consiliului CEE nr. 91/629;
- o perioadă de tranziție până la 31.12.2009 referitoare la standardele minime de protecție a porcilor, în ceea ce privește instalațiile existente la data aderării, instalații care ar urma să fie exceptate de la aplicarea Directivei Consiliului CEE nr. 91/630;
- o perioadă de tranziție de 5 ani după aderare pentru a aproba, cu acceptul UE, abatoarele și instalațiile de tăiere care nu corespund unor cerințe prevăzute la punctele 1-13 ale anexei I a Directivei CEE nr. 64/433.

În același timp, Ungaria și-a rezervat dreptul de a menține unele măsuri sanitar-veterinare și fitosanitare mai severe decât ale UE, măsuri pe care le aplică în prezent.

Cehia a solicitat, de asemenea, o perioadă de tranziție pentru aplicarea unor prevederi ale standardelor UE privind produsele și ale normelor sale sanitar-veterinare, și anume referitoare la: definiția romului (Reglementarea Consiliului nr. 1576/89, articolul 1, par. 4 (a)); construcția de posturi pentru efectuarea inspecției

veterinare la frontieră pentru importul de animale vii și produse animale (2-3 ani); ameliorarea condițiilor igienice în unitățile de producție de carne și lapte (3 ani); ajustarea tehnologiei în operațiunile de producție privind găinile ouătoare și porcii, pentru asigurarea bunăstării animale.

Estonia a cerut perioade de tranziție până în 2006 privind alinierea la standardele UE privind produsele și normele sanitar-veterinare și fitosanitare, și anume pentru: ajustarea la cerințele privind industria prelucrătoare; construcția și lansarea unui sistem de tratare a deșeurilor, conform cu cerințele UE; ajustarea la normele UE privind taxa minimă pentru inspecția veterinară; ajustarea la cerințele UE privind protecția animalelor; etichetarea cărnii de bovine și a produselor din aceasta; dezvoltarea cultivării de semințe organice.

În același timp, Estonia a solicitat menținerea reglementărilor sale veterinare și fitosanitare, care sunt mai stricte decât cele ale UE.

4. Măsuri vizând facilitarea adoptării de către România a acquis-ului comunitar privind PAC, în special în domeniul politicilor comerciale privind produsele agroalimentare

Facilitarea alinierii României la acquis-ul comunitar în materie de politici comerciale privind produsele agroalimentare necesită, în principal, adoptarea de măsuri privind:

- asigurarea în continuare a progresivității preluării acquis-ului comunitar, pentru a evita eventualele șocuri care ar putea rezulta din adoptarea dintr-o dată a acestui acquis;
- convenirea de perioade de tranziție ulterioare aderării, pentru adoptarea acquis-ului comunitar în domeniile mai dificile, și de derogări de la regulile UE;
- sporirea competitivității internaționale a sectorului agroalimentar.

În continuare vom examina mai pe larg aceste trei categorii de măsuri.

4.1. Asigurarea în continuare a preluării graduale a acquis-ului comunitar

Acordul de asociere a României la UE, Parteneriatul de aderare și Programul național de adoptare a acquis-ului prevăd preluarea treptată a acquis-ului comunitar, având în vedere, între altele, evitarea șocului pe care l-ar provoca aplicarea dintr-o dată a măsurilor de liberalizare pe care le implică și a efortului

financiar excesiv pe care-l presupune adoptarea acquis-ului într-un termen foarte scurt.

Astfel, de exemplu, pentru a evita șocul ce ar rezulta din suprimarea totală dintr-o dată a protecției vamale la importul de produse agroalimentare din UE, s-a recurs la procedura liberalizării graduale a acestui import, pe bază de reciprocitate. Aceeași procedură va trebui urmată în continuare, astfel încât liberalizarea completă a importului de produse agricole din UE să se realizeze la data aderării României la această grupare de integrare, dată la care țara noastră să poată face față concurenței pe piața internă unică a Comunității.

De asemenea, alinierea României la Tariful vamal comun al UE trebuie să se facă treptat, spre a se evita șocul pe care l-ar determina adoptarea dintr-o dată a acestui Tarif, care, în general, se situează la un nivel sensibil mai redus decât actualul tarif vamal al României.

În acest sens, în cadrul actualelor negocieri agricole din OMC, trebuie avută în vedere acordarea de concesiuni vamale, pe bază de reciprocitate, ținând seama de obiectivul alinierii graduale a taxelor vamale la importul de produse agricole la Tariful vamal comun al UE față de țările terțe la aceste produse.

4.2. Convenirea de perioade de tranziție pentru adoptarea acquis-ului comunitar și de derogări de la acest acquis

După cum s-a arătat, în cadrul negocierilor de aderare privind agricultura, țările candidate au solicitat nu puține perioade de tranziție, după aderare, pentru preluarea acquis-ului comunitar și derogări temporare sau chiar permanente de la acest acquis.

În domeniul sprijinirii sectorului agricol, Ungaria a cerut să mențină în vigoare unele scheme naționale de ajutor pentru agricultură și o perioadă de tranziție de 5 ani pentru aplicarea altor ajutoare naționale pentru agricultură, spre a remedia eventuale dificultăți serioase care ar putea rezulta din aplicarea PAC. Cehia a solicitat, de asemenea, menținerea unor tipuri de ajutor național pentru agricultură, pe care le practică.

În mod similar, Estonia și-a exprimat dorința de a menține în continuare unele scheme de sprijin național (subvenționarea dobânzilor, sprijinirea asigurării și garantarea creditelor).

Cele mai multe solicitări de perioade de tranziție sau derogări s-au referit la standardele privind produsele și normele sanitar-veterinare și fitosanitare. Aceste cereri au vizat, între altele, standardele și normele UE privind laptele, igiena în abatoare, protecția animalelor, inspecția veterinară la frontieră, definiția romului, produsele alimentare cu specific regional, comercializarea semințelor, menținerea în vigoare a reglementărilor sanitar-veterinare și fitosanitare mai severe decât ale UE etc.

În materie de comerț cu produse agricole, Polonia a cerut să se prevadă posibilitatea de a se introduce măsurile necesare de protecție, la cererea sa, într-o

perioadă de 5 ani după aderare, dacă comerțul dintre Polonia și unul sau mai multe state membre ale UE ar amenința să producă o perturbare serioasă pe piața poloneză a produselor agricole. De asemenea, Cehia a solicitat ca, în Tratatul de aderare, să se includă o clauză de salvagardare privind importul de produse agroalimentare.

Apreciem că apare necesar ca România să aibă în vedere cererile de perioade de tranziție și derogări formulate de alte țări candidate la aderare, care au început mai devreme negocierile privind dosarul agricol și, mai ales, precedentele pe care le-au creat sau le vor crea aceste negocieri, iar în funcție de condițiile și interesele sale specifice, să solicite, la rândul ei, perioade de tranziție pentru aplicarea acquis-ului comunitar și derogări de la acest acquis. În acest sens, s-ar putea avea în vedere, între altele, cereri vizând:

- menținerea unor tipuri de ajutor național pentru agricultură, neprevăzute de acquis-ul comunitar;
- aplicarea, în cursul unei perioade de tranziție după aderare, a unei clauze de salvagardare privind importul de produse agroalimentare din țările membre ale UE;
- perioade de tranziție pentru adoptarea acquis-ului comunitar privind unele standarde de produse și reglementări sanitar-veterinare și fitosanitare sau derogări de la aceste standarde sau reglementări, a căror aplicare nu ar fi posibilă până la data aderării.

De asemenea, s-ar putea lua în considerare solicitarea unei perioade de tranziție, în cursul căreia să se mențină, după aderare, interdicția vânzării de terenuri agricole către cetățenii străini, ținând seama că, în prezent, prețurile acestor terenuri sunt mult mai mici în România decât în UE (Ungaria, Cehia și Slovacia au cerut o perioadă de tranziție de 10 ani, iar Polonia de 18 ani).

4.3. Sporirea competitivității internaționale a sectorului agroalimentar

Creșterea competitivității internaționale a sectorului agricol este indispensabilă pentru ca România să facă față concurenței acerbe de pe piața internă unică a UE și concurenței sporite din partea furnizorilor din țările terțe.

În acest scop, este necesară punerea în aplicare a prevederilor pertinente privind agricultura ale Strategiei naționale de dezvoltare economică a României pe termen mediu și ale Planului de acțiune al Programului de guvernare pe perioada 2001-2004. Între altele, se impune adoptarea următoarelor măsuri:

- stimularea și sprijinirea producătorilor agricoli pentru formarea de ferme de dimensiuni optimale, prin asociere, arendare, concesiune și vânzare-cumpărare a terenurilor agricole și pădurilor;
- reforma radicală a politicii de susținere financiară a piețelor și a producătorilor agricoli, recurgându-se la mecanisme similare celor din UE;

- politici de susținere a procesatorilor de produse agricole, prin acordarea de facilități financiare pentru rețehnologizare;
- aplicarea unui regim stabil privind comerțul exterior cu produse agroalimentare, cu o protecție moderată față de importuri și fără restricții la export;
- asigurarea bazei materiale și financiare pentru efectuarea în condiții optime a lucrărilor agricole, a depozitării și conservării produselor agricole;
- restructurarea și privatizarea serviciilor din agricultură (asistență veterinară, controlul calității semințelor, combaterea bolilor și dăunătorilor la plante, mecanizare, controlul calității produselor agroalimentare etc.);
- dezvoltarea politicilor de îmbunătățiri funciare, ținând cont de protecția mediului;
- gestionarea durabilă a fondului forestier național și a vegetației din afara acestui fond;
- trecerea de la politica exclusiv agricolă la cea de dezvoltare rurală: ameliorarea infrastructurii la sate, dezvoltarea unor activități neagricole (mică industrie, artizanat, turism rural etc.), facilități pentru atragerea tineretului din mediul rural în activități agricole și neagricole etc.

Un rol important în eforturile de sporire a competitivității internaționale a sectorului agroalimentar revine folosirii instrumentelor de preaderare finanțate de UE, în special a programelor PHARE și SAPARD. În perioada 1990-2000, programul PHARE a alocat României 1,45 miliarde de euro; una din prioritățile acestui program o constituie întărirea capacității de a rezista presiunilor competitive ale pieței interne unice a UE. În cadrul programului SAPARD, contribuția financiară medie anuală a Comunității va fi de 153 milioane de euro pentru România, în perioada până în 2006. Acest program va finanța Planul național de dezvoltare rurală, care prevede patru priorități: îmbunătățirea competitivității industriei alimentare; infrastructura rurală; dezvoltarea și diversificarea economiei rurale; dezvoltarea resurselor umane.

5. Avantajele și costurile adoptării acquis-ului comunitar privind PAC

Preluarea de către România a acquis-ului comunitar privind PAC implică atât avantaje, cât și costuri.

Adoptarea acestui acquis comportă avantaje importante pe plan financiar și comercial.

În materie financiară, adoptarea acquis-ului privind PAC atrage după sine, în principal, următoarele avantaje:

- beneficierea de instrumentele de preaderare finanțate de UE pentru alinierea la acest acquis;
- obținerea după aderare de resurse financiare nerambursabile de la Fondul european de orientare și garanție agricolă (FEOGA) pentru furnizarea de ajutoare producătorilor agricoli și restituiri (subvenții) la exportul de produse agroalimentare în țările terțe (dacă prețurile interne sunt mai mari decât cele mondiale), precum și pentru finanțarea reformelor de structură din sectorul agricol.

În domeniul comercial, preluarea PAC presupune următoarele avantaje principale:

- accesul nerestricționat al produselor agroalimentare românești la uriașa piață internă unică a UE;
- accesul preferențial al acestor produse la piețele țărilor terțe cu care UE are sau va avea încheiate acorduri de tip preferențial vizând și produsele agroalimentare (țările AELS/SEE, alte țări europene, țările mediteraneene, țări din America Latină, țările ACP etc.);
- promovarea mai eficientă, în cadrul UE, a intereselor României în negocierile internaționale privind sectorul agroalimentar.

Beneficierea efectivă de avantajele sus-menționate depinde de capacitatea țării noastre de a negocia condiții favorabile de aderare la UE și de a pune în valoare aceste avantaje.

Participarea României la PAC comportă costuri pe plan financiar și comercial. În calitate de membră a UE, țara noastră va trebui să contribuie la finanțarea cheltuielilor agricole ale bugetului comunitar. Printre costurile pe plan comercial, menționăm următoarele:

- suprimarea completă a taxelor vamale la importul de produse agroalimentare din țările membre ale UE, la data aderării României la Comunitate;
- alinierea la Tariful vamal comun al UE, pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate, în ceea ce privește produsele agroalimentare, tarif care în general se situează la un nivel mai redus decât actualul tarif vamal al României;
- acordarea de către România a regimului prevăzut de acordurile preferențiale ale UE cu țările terțe, în ceea ce privește produsele agroalimentare (țările AELS/SEE, alte țări europene, țările mediteraneene, țările ACP, unele țări latino-americane și eventual alte țări);
- transformarea României din țară beneficiară a Sistemului generalizat de preferințe (SGP) în țară donatoare de SGP în domeniul produselor agroalimentare, domeniu în care SGP al UE este însă destul de limitat;
- pierderea statutului de țară în curs de dezvoltare la OMC și ONU, cel mai

târziu din momentul aderării la UE, inclusiv în domeniul agroalimentar și, implicit, a avantajelor decurgând din acest statut;

- posibilitatea eventuală ca România să fie obligată să renunțe la acordul de comerț liber cu Republica Moldova, inclusiv în domeniul agroalimentar, dacă UE nu încheie un acord de comerț liber cu acest stat până la aderarea țării noastre la Comunitate sau dacă nu se convine o derogare de la politica comercială comună a UE, în vederea menținerii acestui acord.

Costurile adoptării PAC vor fi însă diminuate, în măsura în care România va reuși să sporească competitivitatea internațională a sectorului său agroalimentar, va continua să recurgă la alinierea treptată la *acquis* și va obține, în caz de necesitate, perioade de tranziție pentru aplicarea acestuia.

Cuantificarea avantajelor și costurilor adoptării de către România a PAC este practic imposibilă, în prezent, având în vedere, între altele, următoarele circumstanțe:

- PAC continuă să evolueze, urmând să sufere modificări nu puțin importante până la data aderării României la UE, în sensul liberalizării (reducerea taxelor vamale la importul din țările terțe, diminuarea subvențiilor) și simplificării, atât ca urmare a continuării reformei sale, cât și a negocierilor în curs din OMC privind agricultura;
- până la aceeași dată, vor interveni schimbări semnificative și în situația agriculturii românești, inclusiv privind nivelul prețurilor produselor agricole de care depinde aplicarea mecanismelor PAC de sprijinire a prețurilor, de compensare a pierderii de venituri agricole și de restituire la export;
- raportul avantaje-costuri ale adoptării PAC de către România va fi influențat nu numai de modificările care vor interveni, până la aderarea țării noastre la UE, în ceea ce privește PAC și situația agriculturii românești, ci și de prevederile care vor fi negociate privind Tratatul de aderare la UE în materie agricolă.

Este esențial ca, atât în cursul negocierilor de aderare, cât și după aderare, să se acționeze ferm ca România să fie o beneficiară netă a PAC, inclusiv în ceea ce privește sumele vărsate la bugetul agricol al UE și sumele primite de la acest buget, prevalându-se și de nivelul său mai scăzut de dezvoltare față de actualele țări membre ale UE și alte țări candidate la aderare.

6. Rezumat și concluzii

1. Adoptarea *acquis*-ului comunitar în domeniul agriculturii presupune preluarea reglementărilor UE privind politica sa agricolă comună, care comportă o piață internă unică a țărilor membre privind produsele agroalimentare și o politică

comercială unică a acestora față de comerțul cu aceste produse cu țările terțe. În cazul României, implementarea acestui acquis implică, în principal, următoarele:

- 1.1. suprimarea completă, pe bază de reciprocitate, a taxelor vamale la importul de produse agroalimentare din UE;
 - 1.2. alinierea prețurilor produselor agroalimentare românești la nivelul prețurilor unice garantate ale UE, grație sistemului prețurilor de intervenție;
 - 1.3. adoptarea și aplicarea în sectorul agroalimentar a reglementărilor tehnice, standardelor de produs, normelor sanitar-veterinare și fitosanitare ale UE;
 - 1.4. contribuirea la și beneficierea de bugetul comunitar pentru finanțarea sectorului agroalimentar; bugetul comunitar ar putea finanța în țara noastră:
 - a) sprijinul intern pentru agricultură, inclusiv plăți directe către fermieri, dacă suferă o pierdere de venit din cauza reducerii prețurilor sau retragerii de terenuri de la cultură;
 - b) restituiri (subvenții) la exportul în țările terțe, dacă prețurile din UE sunt mai mari decât cele de pe piața mondială;
 - c) reformele de structură din sectorul agricol.
 - 1.5. aplicarea tarifului vamal comun la importul de produse agroalimentare din țări terțe;
 - 1.6. participarea la organizarea comună a piețelor în UE pentru 26 de produse sau grupe de produse agricole, care prevăd, de la caz la caz, măsuri de intervenție, subvenții, măsuri la frontieră (taxe vamale, licențe) etc.;
 - 1.7. adoptarea acquis-ului privind dezvoltarea rurală.
2. După cum constată și Raportul Comisiei UE din anul 2000 privind progresele României pe calea aderării la Comunitate, până în prezent, țara noastră a realizat foarte puțin în privința preluării acquis-ului comunitar în domeniul agriculturii.
- În conformitate cu prevederile Acordului de asociere a României la UE, s-a liberalizat parțial comerțul cu produse agroalimentare cu Comunitatea. S-au obținut progrese limitate privind alte domenii ale acquis-ului (introducerea cadrului juridic și a structurilor administrative pentru instituirea organizării comune a piețelor, reglementările tehnice, standardele de produs, normele sanitar-veterinare și fitosanitare etc.) și nu s-a implementat deloc acquis-ul privind dezvoltarea rurală.
- Raportul Comisiei UE subliniază necesitatea urgentă de a se elabora o strategie pentru adoptarea acquis-ului comunitar în domeniul agricol, bazată

pe o evaluare realistă a resurselor umane și financiare necesare pentru aplicarea de politici specifice.

3. Alinierea României la PAC nu este un proces lipsit de dificultăți, având în vedere sensibilitatea sectorului agroalimentar, efectele importante pe care le poate avea acest proces, complexitatea și multitudinea reglementărilor comunitare în materie agricolă.

Liberalizarea importului de produse agroalimentare, ca urmare a suprimării taxelor vamale la importul din UE și a adoptării Tarifului vamal comun al Comunității - care, în general, este mai redus decât actualul tarif vamal al României - ar putea afecta producția autohtonă, dacă nu se iau măsurile corective necesare.

Alinierea la prețurile unice ale UE la produsele agricole ar putea să aibă efecte negative asupra industriei alimentare și asupra consumatorilor, în măsura în care ar determina creșterea prețurilor existente în România la unele produse agricole.

Implementarea reglementărilor tehnice, a standardelor de produs, a normelor sanitar-veterinare și fitosanitare foarte exigente ale UE necesită eforturi susținute pe plan financiar, tehnologic și logistic.

4. Facilitarea adoptării și aplicării PAC în România impune acționarea în cel puțin trei direcții principale, și anume:
 - a) asigurarea în continuare a preluării graduale a acquis-ului comunitar în domeniul agroalimentar, spre a evita șocurile alinierii dintr-o dată la acest acquis;
 - b) convenirea, în caz de necesitate, de perioade de tranziție pentru adoptarea acquis-ului comunitar și de derogări de la acest acquis;
 - c) sporirea competitivității internaționale a sectorului agroalimentar din România (după cum se arată în Raportul pe anul 2000 al Comisiei Europene privind progresele țării noastre pe calea aderării la UE, "România ...nu este în stare să facă față pe termen mediu presiunilor competitive și forțelor pieței din cadrul Uniunii Europene").

Continuarea alinierii graduale la acquis-ul comunitar este importantă în special în materie de liberalizare a comerțului cu produse agroalimentare și pentru a se evita eforturi financiare excesive în perioade foarte scurte de timp.

Din cauza sensibilității deosebite a sectorului agroalimentar, țările candidate la aderarea la UE au solicitat nu puține perioade de tranziție, după data aderării, pentru aplicarea acquis-ului comunitar, derogări temporare sau chiar permanente de la acest acquis.

Considerăm necesar ca țara noastră să urmărească cu atenție negocierile celorlalte țări candidate, începute mai devreme, privind perioadele de tranziție pentru adoptarea acquis-ului comunitar și derogările de la acest acquis, precum și precedentele pe care le vor crea, urmând să solicite, la rândul ei, astfel de perioade și derogări, în funcție de condițiile și interesele sale specifice. În acest sens, s-ar putea avea în vedere, între altele, examinarea oportunității de cereri privind:

- a) menținerea unor tipuri de ajutor național pentru agricultură, neprevăzute de acquis-ul comunitar (cereri în această privință au fost deja formulate de Ungaria, Cehia și Estonia);
- b) aplicarea, în cursul perioadei de tranziție, după data aderării, a unei clauze de salvagardare privind importul de produse agroalimentare din țările membre ale UE (o astfel de cerere a fost prezentată de Polonia și Cehia);
- c) perioade de tranziție pentru adoptarea acquis-ului comunitar privind unele standarde de produse și reglementări sanitar-veterinare și fitosanitare sau derogări de la aceste standarde sau reglementări (cereri în acest sens au fost avansate de Polonia, Ungaria, Cehia și Estonia).

În vederea creșterii competitivității internaționale a sectorului agroalimentar, este imperios necesară implementarea prevederilor Strategiei naționale de dezvoltare economică a României pe termen mediu și ale Planului de acțiune al Programului de guvernare pe perioada 2001-2004, privind acest sector, utilizându-se pe deplin în acest scop asistența financiară și tehnică a UE.

5. Adoptarea acquis-ului comunitar privind PAC comportă pentru România atât avantaje importante, cât și costuri. Printre avantajele menționăm:
 - a) beneficierea de instrumentele de preaderare finanțate de UE pentru sprijinirea alinierii la acquis-ul comunitar privind PAC, în special prin programele PHARE și SAPARD;
 - b) obținerea, după aderare, de resurse financiare nerambursabile de la Fondul european de orientare și garanție agricolă (FEOGA) pentru furnizarea de ajutoare producătorilor agricoli și restituiri (subvenții) la exportul de produse agroalimentare în țările terțe (dacă prețurile interne sunt mai mari decât prețurile mondiale), precum și pentru finanțarea reformelor de structură din sectorul agricol;
 - c) accesul nerestricționat al produselor agroalimentare românești la uriașa piață internă unică a UE;
 - d) accesul preferențial al acestor produse la piețele țărilor terțe cu care UE are sau va avea încheiate acorduri de tip preferențial vizând și produsele agroalimentare (țările AELS/SEE, alte țări europene, țările mediteraneene, țări din America Latină – Mexic, MERCOSUR, Chile -, țările ACP etc.);
 - e) promovarea mai eficientă ca membru al UE, prin intermediul Comunității, a intereselor României în negocierile internaționale privind sectorul agroalimentar.

Beneficierea deplină de către România de aceste avantaje va depinde, pe de-o parte, de aplicarea integrală a PAC față de țara noastră, de la data aderării sale la UE, lucru pentru care trebuie să se insiste de către negociatorii români, așa cum au procedat și celelalte țări candidate, iar pe de altă parte, de capacitatea părții române de a valorifica avantajele respective.

Printre costurile adoptării PAC se numără următoarele:

- a) liberalizarea mai largă decât în prezent a regimului de import al produselor agroalimentare, ca urmare a suprimării complete a taxelor vamale la importul acestor produse din UE și aplicării politicii sale comerciale față de țările terțe privind produsele în cauză;
- b) participarea la finanțarea PAC, prin contribuții la bugetul comunitar;
- c) pierderea statutului de țară în curs de dezvoltare la OMC și ONU, cel târziu din momentul aderării la UE, inclusiv în ceea ce privește sectorul agroalimentar (renunțarea la tratamentul mai favorabil obținut în baza acestui statut, în negocierile agricole internaționale, pierderea calității de beneficiar al Sistemului generalizat de preferințe - SGP, retragerea din acordurile preferențiale cu țări în curs de dezvoltare - SGPC și Protocolul celor 16);
- d) posibilitatea eventuală ca România să fie obligată să renunțe la acordul de comerț liber cu Republica Moldova, inclusiv în sectorul agroalimentar, dacă UE nu va încheia un astfel de acord cu acest stat până la aderarea României sau dacă nu se convine până atunci o derogare în vederea menținerii de către țara noastră a acestui acord.

Costurile adoptării PAC pot fi diminuate și, în unele cazuri, chiar eliminate, dacă se va acționa ferm pentru sporirea competitivității internaționale a sectorului agroalimentar din România, asigurarea continuării alinierii treptate la acquis-ul comunitar și pentru obținerea, în situațiile absolut necesare, de perioade de tranziție ulterioare datei aderării la UE sau de derogări de la acest acquis.

Raportul avantaje/costuri ale adoptării PAC de către România va fi influențat de modificările care vor interveni până la aderarea sa în ceea ce privește PAC și situația agriculturii românești, precum și de prevederile care vor fi negociate privind Tratatul de aderare la UE în materie agricolă.

Este esențial ca să se acționeze perseverent, atât în cursul negocierilor de aderare, cât și după aderare, pentru ca România să fie o beneficiară netă a PAC, inclusiv în ceea ce privește raportul între sumele vărsate la bugetul comunitar și primite de la acest buget pentru finanțarea agriculturii, prevalându-se și de nivelul său mai scăzut de dezvoltare față de actualele țări membre ale UE și alte țări candidate la aderare.

Bibliografie

- Idu, Nicolae (coordonator); Mocanu, Oana; Voicu, Alina, *Analiză comparativă a stadiului negocierilor în vederea aderării la Uniunea Europeană a statelor candidate din Europa Centrală și de Est*, Institutul European din România, București, martie 2001.
- Organisation Mondiale du Commerce, *Examen des politiques commerciales – Roumanie*, Rapport du Secrétariat, 3 septembre 1999.
- Organisation Mondiale du Commerce, *Examen des politiques commerciales – Union Européenne*, Rapport du Secrétariat, 14 juin 2000.
- Pezaros, Pavlos, *The Agenda 2000, CAP Reform Agreement in the Light of the Future EU Enlargement*, Europe Institute of Public Administration, August 2000.
- Tsoukalis, Loukas, *Noua economie europeană revizuită*, Editura ARC, 2000.
- Weidenfeld, Werner; Wessels, Wolfgang, *Europe from A to Z, Guide to European Integration*, Luxembourg, 1997.
- *** *1999 Regular Report from the Commission on Romania's Progress towards Accession*, 13 October 1999.
- *** *2000 Regular Report from the Commission on Romania's Progress towards Accession*, 8 November 2000.
- *** *Agricultura în Uniunea Europeană – în pas cu timpul*, Delegația Comisiei Europene în România, București, ianuarie 1999.
- *** *Anuarul statistic al României*, Comisia Națională pentru Statistică, București, 1999.
- *** *Buletin statistic de comerț exterior*, anul XI, nr. 12/2000, Institutul Național pentru Statistică și Studii Economice, România.
- *** *Buletin statistic lunar*, anul XII, nr. 1/2001, Institutul Național pentru Statistică și Studii Economice, România.
- *** Colecția *Bulletin Quotidien Europe*, Agence Europe S.A., Bruxelles.
- *** Colecția *Official Journal of the European Communities*, seriile "L" și "C".
- *** *Consolidated Version of the Treaty Establishing the European Community*.
- *** Documente de poziție ale statelor candidate la aderarea la Uniunea Europeană privind agricultura (capitolul 7): Cehia, Estonia, Polonia, Ungaria.

-
- *** *Europe Agreement Establishing an Association between European Economic Communities and Their Member States, of the one part, and Romania, of the other part.*
- *** *Ghidul de utilizare a tarifului vamal al României*, volumul I, edițiile 1999-2001, Ministerul Industriei și Comerțului, București.
- *** *La PAC 2000*, Agra Europe, No. 2714, May 28, 1999.
- *** *Les dossiers de la PAC, Le développement rural*, Ministère de l'Agriculture et de la Pêche, France.
- *** *Programul național de aderare la Uniunea Europeană*, volumele I și II, București, mai 2000.
- *** *Review of Agricultural Policies – ROMANIA, Agriculture and Food*, OECD, 2000.
- *** *Strategia națională de dezvoltare economică a României pe termen mediu*, București, martie 2000.
- *** *The European Union Enlargement*, Eastern Europe Direct, Winter 2000 Edition.
- *** *Transition Periods Likely to Be Big Issue in Enlargement Countdown*, Agra Europe, March 16, 2001.

Anexa 1 (A)

Producția principalelor culturi, în perioada 1988-1999 (mii tone)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999 ^p
Total cereale, din care:	19 286	18 379	17 174	19 307	12 289	15 493	18 184	19 883	14 200	22 100	15 453	17 037
Grâu ¹	8 632	7 846	7 289	5 473	3 206	5 314	6 135	7 667	3 144	7 156	5 182	4 662
Secară	n.a.	90	90	86	21	40	51	43	20	29	26	21
Orz	3 202	3 436	2 680	2 951	1 678	1 553	2 134	1 816	1 108	1 889	1 238	1 019
Ovăz	129	168	234	258	508	554	497	404	291	325	362	390
Porumb	7 182	6 762	6 810	10 497	6 828	7 988	9 343	9 923	9 608	12 680	8 623	10 935
Semințe oleaginoase	1 069	1 034	739	823	920	821	874	1 055	1 219	1 002	1 288	1 607
Sfeclă de zahăr	4 869	6 771	3 278	4 703	2 897	1 776	2 764	2 655	2 848	2 726	2 361	1 415
Cartofi	3 621	4 420	3 186	1 873	2 602	3 709	2 947	3 020	3 591	3 206	3 319	3 957
Struguri de vin	1 196	915	954	849	905	1 339	1 033	1 314	1 422	1 170	801	1 009
Fructe (total)	1 508	1 580	1 453	1 165	1 167	2 183	980	917	1 632	1 417	1 036	941
Legume (total)	4 097	3 727	2 358	2 214	2 632	2 872	2 569	2 871	2 728	2 427	2 819	3 049

p – date provizorii;

n.a. – nu există date;

¹ pentru 1988: grâu și secară.

Sursa: Comisia națională de Statistică; Ministerul Agriculturii și Alimentației.

Anexa 1 (B)**Evoluția numărului de animale în perioada 1988-2000
(mii capete, la 1 ianuarie)**

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000 ^p
Vite, din care:	6 559	6 416	6 291	5 381	4 355	3 683	3 597	3 481	3 496	3 435	3 235	3 143	3 038
Vaci ¹	2 727	2 758	2 468	2 123	2 266	2 025	1 979	1 963	1 983	1 939	1 844	1 790	1 756
Porci	14 328	14 351	11 671	12 003	10 954	9 852	9 262	7 758	7 960	8 235	7 079	7 194	5 749
Oi și miei	16 839	16 210	15 435	14 062	13 879	12 079	11 499	10 897	10 381	9 663	8 937	8 409	9 162 ²
Capre	990	1 078	1 017	1 005	954	805	776	745	705	654	610	585	n.a.
Păsări domestice	127304	127561	113968	121379	106032	87725	76 532	70 157	80 524	78 478	66 620	69 480	68 090

p - date provizorii;

n.a. – nu există date;

¹ – inclusiv bivoli și juninci;

² – inclusiv capre.

Sursa: Comisia Națională de Statistică; Ministerul Agriculturii și Alimentației.

Anexa 1 (C)

Producția produselor animaliere de bază în perioada 1988-1999

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999 ^p
Total carne, din care:	1 519	1 454	1 600	1 577	1 402	1 406	1 372	1 236	1 173	1 170	1 129	1 088
Carne de vacă și vițel (mii tone)	191	220	317	317	250	252	258	202	177	185	168	189
Carne de porc (mii tone)	818	798	788	834	789	761	773	673	631	667	643	579
Carne de oaie ¹ (mii tone)	82	97	109	94	100	92	81	75	72	64	63	54
Carne de pasăre (mii tone)	428	339	386	332	295	301	260	286	293	248	254	266
Ouă (mil. buc.)	8 072	7 040	8 077	7 177	6 140	5 633	5 407	5 567	5 783	5 271	5 331	5 263
Lapte ² (mil. l)	4 810	4 119	4 031	4 182	4 108	4 351	4 963	5 283	5 348	5 258	5 090	5 014

p – date provizorii;

¹ – inclusiv capre;

² – lapte de vacă și bivoliță, inclusiv cantitatea de lapte necesară hrănirii vițelilor; aproximativ 90% din cantitatea de lapte este produsă în micile ferme, datele prezentate în tabel fiind estimative.

Sursa: Comisia Națională de Statistică; Ministerul Agriculturii și Alimentației.

Anexa 2

**Media simplă a taxelor vamale aplicate în 1999 la importul în România
de produse agroalimentare originare din UE**

Cod HS	Denumirea produselor	Media simplă a taxelor vamale (%)
01-24	Ansamblul produselor agricole, cuprinse în capitolele 1-24 ale HS	31,4
01	Animale vii	14,3
02	Carne și organe comestibile	45,9
03	Pește și crustacee, moluște și alte nevertebrate acvatice	21,1
04	Lapte și produse lactate; ouă de păsări; miere naturală; produse comestibile de origine animală, nedenumite și neincluse în altă parte	34,7
05	Alte produse de origine animală, nedenumite și necuprinse în altă parte	8,9
06	Plante vii sau produse de floricultură	20,3
07	Legume, plante, rădăcini și tuberculi alimentari	21,8
08	Fructe comestibile; coji de citrice și de pepeni	19,3
09	Cafea, ceai, mate și condimente	3,2
10	Cereale	14,2
11	Produse ale industriei morăritului; malț, amidon, inulină, gluten de grâu	23,4
12	Semințe de fructe oleaginoase; semințe și fructe diverse; plante industriale și medicinale; paie și furaje	8,8
13	Lac; gume; rășini și alte seve și extracte vegetale	4,9
14	Materii pentru împletit și alte produse de origine vegetală, nedenumite și necuprinse în altă parte	5,0
15	Grăsimi și uleiuri de origine animală sau vegetală; produse ale disocierii lor; grăsimi alimentare prelucrate; ceară de origine animală sau vegetală	13,9
16	Preparate din carne, din pește sau din crustacee, moluște sau alte nevertebrate acvatice	33,4
17	Zahăr și produse zaharoase	30,1
18	Cacao și preparate din cacao	34,4
19	Preparate pe bază de cereale, făinuri, amidonuri sau lapte, produse de patiserie	24,0
20	Preparate din legume, fructe, sâmburi sau alte părți de plante	22,7
21	Preparate alimentare diverse	23,4
22	Băuturi, lichide alcoolice și oțeturi	121,1
23	Reziduuri și deșeuri ale industriei alimentare; nutrețuri pentru animale	14,7
24	Tutun și înlocuitori de tutun prelucrați	51,8

Sursa: Examen des politiques commerciales – Roumanie, Rapport du Secrétariat, OMC, 1999.

Anexa 3

Poziții vamale la care, în anul 2000, în România, s-au aplicat taxe vamale mai ridicate (de 30% sau mai mult) la importul de produse agroalimentare originare din Uniunea Europeană (capitolele 1-24 ale Nomenclaturii combinate)*

Cod HS	Denumirea mărfii	Taxa vamală (în %)
0201,0202	Carne de bovine proaspătă, refrigerată sau congelată	40
0203	Carne de porcine proaspătă, refrigerată sau congelată	45
Ex 0206	Organe comestibile de bovine și porcine, proaspete, refrigerate, congelate (cu excepția celor destinate fabricării produselor farmaceutice, care sunt exceptate de taxe vamale)	40 sau 45
0207	Carne și organe comestibile ale păsărilor de la poziția 0105, proaspete, refrigerate, congelate	45 ¹⁾
0210	Carne și organe comestibile sărate sau în saramură, uscate sau afumate; făină și pudră comestibilă de carne sau organe	40 sau 45
0401	Lapte și smântână neconcentrate, fără adaos de zahăr sau alți îndulcitori (edulcoranți)	35
0402	Lapte și smântână neconcentrate sau cu adaos de zahăr sau alți îndulcitori (edulcoranți)	45 ²⁾
0405	Unt și alte substanțe grase din lapte; paste lactate pt. tartine	45 ³⁾
0406	Brânzeturi și cașuri	45 ⁴⁾
Ex 0407	Ouă de păsări de curte, în coajă, proaspete, conservate sau preparate	40
Ex 0408	Ouă de păsări, fără coajă și gălbenușuri de ou proaspete, uscate, preparate, mulate, congelate sau altfel conservate, chiar cu adaos de îndulcitori (edulcoranți) (exclusiv cele impropriei consumului alimentar)	40
0409	Miere naturală	40
0603	Flori și boboci de flori tăiate pentru buchete, ornamente	30
Ex 0701	Cartofi în stare proaspătă sau refrigerată (exclusiv pentru sămânță din categorii biologice superioare)	40 ⁵⁾
0706	Morcovi, napi, sfeclă roșie pentru salată, floare de câmp galbenă (barba caprei, țelină și rădăcinoase comestibile similare) în stare proaspătă sau refrigerată	31 și 35

* Din această listă s-au exclus pozițiile tarifare care, potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 124/30.VI.2000, începând de la 1.VII.2000 au fost exceptate de taxe vamale sau la care taxele vamale se elimină progresiv, până la 1.VII.2002.

¹⁾ Contingent tarifar privind carnea de pasăre pentru Uniunea Europeană de 3 000 tone, cu o creștere anuală de 10%, exceptat de taxe vamale, începând de la 1.VII.2000.

²⁾ Contingent tarifar pentru Uniunea Europeană de 1 500 tone, cu o taxă vamală de 15% sau 18,8%.

³⁾ Contingent tarifar pentru Uniunea Europeană de 1 900 tone, cu o taxă vamală de 18,8%.

⁴⁾ Contingent tarifar pentru Uniunea Europeană de 1 400 tone, cu o taxă vamală de 15%, iar de la 1.VII.2000 de 2000 tone, cu o creștere anuală de 10%, exceptat de taxe vamale.

⁵⁾ Contingent tarifar pentru Uniunea Europeană de 1 000 tone, cu o taxă vamală de 18,8%.

Cod HS	Denumirea mărfii	Taxa vamală (în %)
070700	Castraveți și castraveciori în stare proaspătă sau refrigerată	40
1101 și 1102	Făină de grâu sau meslin, de secară, de porumb, de orez și orz	30 sau 40
Ex 1104	Boabe de cereale altfel prelucrate (cu excepția pozițiilor vamale 110412, 110421 și 110422)	30 sau 40
1105	Făină, griș, pudră, fulgi, granule și aglomerate sub formă de pelete din cartofi	40
1107	Malț prăjit sau neprăjit	30
110811 și 110812	Amidon de grâu și porumb	30
1206	Semințe de floarea-soarelui, chiar sfărâmate	30
1501	Grăsimi porc (inclusiv untură topită) și grăsimi pasăre, altele decât la pozițiile 0209 sau 1503	40
151211, 151219	Uleiuri din floarea-soarelui și de șofran	31, 35 sau 40
15122190	Ulei brut de semințe de bumbac pentru alte utilizări	30
1517	Margarină	40
1601	Cârnați, cârnăciori și produse similare din carne, organe, sânge; preparate alimentare pe baza acestor produse	45
Ex 1602	Alte preparate sau conserve din carne, organe sau sânge (exclusiv pozițiile tarifare 16022090, 16024919 și 160250)	40 sau 45 ⁶⁾
1701	Zahăr din trestie sau sfeclă de zahăr și zaharoză pură	45 ⁷⁾
Ex 1702	Alte zaharuri (inclusiv fructoză și siropuri de fructoză conținând în stare uscată peste 50% din greutate fructoză, altele inclusiv zahăr invertit)	30 sau 40
1703	Melase rezultate din extragerea sau rafinarea zahărului	30
EX 1704	Produse zaharoase care nu conțin cacao (exclusiv extracte de lemn dulce și paste, inclusiv marțipan)	32-45
180631, 180632, 180690	Ciocolată și produse din ciocolată	45 ⁸⁾
200110, 200120	Castraveți și castraveciori proaspeți sau conservați în oțet sau acid acetic	30
Ex 2002	Tomate preparate sau conservate altfel decât în oțet sau acid acetic, exclusiv tomate întregi sau tăiate, cojite sau altele	40
2004	Alte legume preparate sau conservate altfel decât în oțet sau acid acetic, congelate, altele decât produsele de la poziția 2006 (cartofi, porumb dulce, varză, mazăre, ceapă și altele)	30
200950	Sucuri de tomate	40
200960	Sucuri de struguri (inclusiv must de struguri)	40
200970	Sucuri de mere	40
Ex. 200980	Sucuri de orice alte fructe sau legume, exclusiv sucul de fructele pasiunii și de guave, cu un conținut de zahăr adăugat de peste 30% din greutate	40
200990	Amestecuri de sucuri	40

⁶⁾ Contingent tarifar privind carnea de pasăre preparată sau conservată (pozițiile tarifare 160231 la 160239) pentru Uniunea Europeană, exceptat de taxe vamale începând de la 1.VII.2000, de 500 tone, cu o creștere anuală de 10%.

⁷⁾ Contingent tarifar pentru Uniunea Europeană de 20 000 tone, cu o taxă vamală de 18,8%.

⁸⁾ Contingent tarifar pentru Uniunea Europeană de 900 tone, cu o taxă vamală de 43,2%.

Cod HS	Denumirea mărfii	Taxa vamală (în %)
210320	Ketchup și alte sosuri de tomate	40
21033090	Muștar preparat	40
210500	Înghețată și alte forme de gheață comestibilă cu/fără cacao	45 ⁹⁾
21069020	Preparate alcoolice compuse, altele decât cele pe bază de substanțe odorifiante, de tipul celor utilizate pentru fabricarea băuturilor	40
2201, 2202	Ape, inclusiv ape minerale naturale și artificiale și ape gazoase, alte băuturi nealcoolice, cu excepția sucurilor de fructe sau legume de la poziția 2009	40
220300	Bere fabricată din malț	55 ¹⁰⁾
2204	Vin din struguri proaspeți, inclusiv vinuri îmbogățite cu alcool; must din struguri altul decât cel de la poziția 2009	144 ¹¹⁾
2205	Vermuturi și alte vinuri din struguri proaspeți, arome cu plante sau substanțe aromatizante	144 ¹²⁾
2206	Alte băuturi fermentate (de exemplu, obținute din suc de pere proaspete, cidru, hidromel); amestecuri de băuturi fermentate, amestecuri de băuturi fermentate și băuturi nealcoolice, nedenumite și necuprinse în altă parte	144
2207, 2208	Alcool etilic nedenaturat, rachiuuri, lichioruri și alte băuturi spirtoase	90 sau 95
2209	Oțeturi comestibile și înlocuitori de oțet comestibil, obținuți din acid acetic	50
240110, 240120	Tutunuri brute sau neprelucrate	30 ¹³⁾
240130	Deșeuri de tutun	88
240210	Țigări de foi, trabucuri conținând tutun	76
240220	Țigarete conținând tutun	98
2403	Alte tutunuri și înlocuitori de tutun, fabricate; tutunuri "omogenizate" sau "reconstituite"; esențe și extrase de tutun	98

Sursa: CRCE - Ghidul de utilizare a Tarifului vamal de import al României, 2000; Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 124/30 iunie 2000.

⁹⁾ Contingent tarifar pentru Uniunea Europeană de 160 tone, cu o taxă vamală de 41,3%.

¹⁰⁾ Contingent tarifar pentru Uniunea Europeană de 70 000 hl, cu o taxă vamală de 55%.

¹¹⁾ Contingent tarifar pentru Uniunea Europeană de 60 000 hl, cu o taxă vamală de 10%.

¹²⁾ Contingent tarifar pentru membrii OMC de 100 hl, cu o taxă vamală de 100%.

¹³⁾ Contingent tarifar pentru Uniunea Europeană de 2 500 tone, cu o taxă vamală de 18,8%.

Anexa 4

**Media simplă a taxelor vamale efectiv aplicate, pe baza clauzei națiunii
celei mai favorizate, la capitolele privind produsele agroalimentare
ale Sistemului armonizat (HS), în România și UE, în anul 1999**

Cod HS	Denumirea capitolelor	Media simplă a taxelor vamale (%)	
		România	UE
01	Animale vii	15,4	26,2
02	Carne și organe comestibile	46,0	33,3
03	Pește și crustacee, moluște și alte nevertebrate acvatice	21,2	9,9
04	Lapte și produse lactate; ouă de păsări; miere naturală; produse comestibile de origine animală, nedenumite și necuprinse în altă parte	36,7	40,3
05	Alte produse de origine animală, nedenumite și necuprinse în altă parte	8,9	0,3
06	Plante vii sau produse de floricultură	21,3	7,6
07	Legume, plante, rădăcini și tuberculi alimentari	22,1	12,0
08	Fruite comestibile, coji de citrice și de pepeni	21,3	9,6
09	Cafea, ceai, mate și condimente	3,3	2,8
10	Cereale	14,2	47,3
11	Produse ale industriei morăritului; malț, amidon, inulină, gluten de grâu	23,4	24,5
12	Semințe și fructe oleaginoase; semințe și fructe diverse; plante industriale și medicinale; paie și furaje	9,9	2,3
13	Lac; gume; rășini și alte seve și extrase vegetale	5,0	2,2
14	Materii pentru împletit și alte produse de origine vegetală, nedenumite și necuprinse în altă parte	5,0	0,0
15	Grăsimi și uleiuri de origine animală sau vegetală; produse ale disocierii lor; grăsime alimentare prelucrate; ceară de origine animală sau vegetală	14,2	8,2
16	Preparate din carne, din pește sau din crustacee, moluște sau alte nevertebrate acvatice	35,1	18,4
17	Zahăr și produse zaharoase	33,1	17,6
18	Cacao și produse preparate din cacao	39,2	12,3
19	Preparate pe bază de cereale, făinuri, amidonuri sau lapte; produse de patiserie	29,1	17,9
20	Preparate din legume, fructe, sâmburi și alte părți de plante	23,6	22,7
21	Preparate alimentare diverse	26,7	10,6
22	Băuturi, lichide alcoolice, oțeturi	121,1	8,1
23	Reziduuri și deșeuri ale industriei alimentare; nutrețuri pentru animale	14,9	14,1
24	Tutun și înlocuitori de tutun prelucrați	51,8	21,0

Sursa: Examen des politiques commerciales – Roumanie – Rapport du Secrétariat (WT/TPR/S/60-03.09.1999); Examen des politiques commerciales – Union Européenne – Rapport du Secrétariat (WT/TPR/S/72-14.06.2000).

CENTRUL DE INFORMARE ȘI DOCUMENTARE ECONOMICĂ
Redactor-șef: Valeriu IOAN-FRANC

Redactori: Aida SARCHIZIAN, Ecaterina IONESCU, Mihaela BURUGĂ, Paula NEACȘU
Secretariat științific: Dan OLTEANU, Alexandra PURCĂREA
Machetare, tehnoredactare și concepție grafică: Nicolae LOGIN, Luminița LOGIN
Corectură și procesare text: Ortansa CIUTACU, Dorina GHEORGHE, Vali NEACȘU
